

GJENDJA FINANCIARE DHE HUAMARRJA E NDËRMARRJEVE NË SHQIPËRI

Gjashtëmuji i dytë 2021

DEPARTAMENTI I STABILITETIT FINANCIAR

Shkurt 2022¹

---

¹ Ky vrojtım mbulon zhvillimet mbi gjendjen financiare dhe huamarrjen e ndërmarrjeve për gjashtëmuji i dytë 2021, si dhe pritshmëritë për gjashtëmuji i parë 2022.

PËRMBAJTJA

Përmbledhje e gjetjeve kryesore të vrojtimit.....	2
Gjendja financiare dhe huamarrja e ndërmarrjeve në Shqipëri	4
1. Organizimi dhe fusha e veprimit.....	4
2. Ecuria financiare e ndërmarrjeve dhe prania e huasë.....	7
3. Karakteristikat e huamarrjes së ndërmarrjeve	13
4. Struktura e huasë	15
5. Ngarkesa e huasë.....	17
6. Marrëdhënia me bankat dhe pritshmëritë për të ardhmen	20

Përmbledhje e gjetjeve kryesore të vrojtimit

Për këtë vrojtim u përdor një kampion prej 1,366 ndërmarrjesh të madhësive të ndryshme të shtrira gjeografikisht në të gjithë vendin dhe që kryejnë aktivitetin e tyre në sektorët kryesorë të ekonomisë. Nga këto, rreth 82% iu përgjigjën plotësisht ose pjesërisht pyetjeve të pyetësorit. Vlerësimet në vrojtimit janë realizuar mbi bazën e numrit të ndërmarrjeve që i janë përgjigjur pyetësorit dhe klasifikimit përkatës të tyre.

• GJENDJA FINANCIARE

Gjatë gjysmës së dytë të vitit 2021 (më tej, "*periudha*"), ndërmarrjet e vrojtuar vlerësojnë **elementet e "konkurrencës"** dhe të "**gjetjes së tregut**" si problematikat kryesore në ushtrimin e aktivitetit të tyre. Gjithsesi, rëndësia e këtyre elementeve ka shënuar rënie në krahasim me periudhën e mëparshme për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve. Elemente të cilat shfaqen si problematika në rritje për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve gjatë kësaj periudhe janë "**kosto e prodhimit dhe e punës**" dhe "**përshtatshmëria e legjislacionit në fuqi**", ndërkohë që edhe "**disponueshmëria e stafit të kualifikuar**" cilësohet në rritje nga ndërmarrjet e mesme dhe ato të mëdha.

Ecuria e nivelit të shitjeve dhe e rezultatit financiar ka vijuar të përmirësohet në krahasim me gjashtëmujorin e parë 2021, për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve. **Mbi 92% e ndërmarrjeve, në secilin grup sipas madhësisë, kanë raportuar fitim gjatë periudhës.** Krahasuar me periudhën paraardhëse, pesha e ndërmarrjeve që kanë raportuar fitim ka vijuar të shënojë rritje për të tre grupet e ndërmarrjeve. Pritshmëritë për gjashtëmujorin e ardhshëm për *nivelin e shitjeve të përgjithshme* dhe të *rezultatit financiar* vijnë të paraqiten optimiste për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve. **Lidhur me zgjerimin e veprimtarisë apo rritjen e investimeve, sinjalet vijnë të jenë pozitive.** Për sa i përket *pritsmërive* për gjashtëmujorin e ardhshëm, të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve shprehën pozitive për periudhën në vijim.

Gjatë periudhës, **rreth 60% e ndërmarrjeve që i janë përgjigjur pyetësorit deklarojnë se e kanë financiar veprimtarinë e tyre nëpërmjet shitjeve**, duke shënuar rritje për të gjitha grupet e ndërmarrjeve sipas madhësisë. Ndërkohë, *prijja e kombinimit të burimeve të financimit* vijon të zërë një peshë të konsiderueshme për periudhën, por është ngushtuar për të gjitha llojet e ndërmarrjeve. Peshën kryesore në këtë aspekt vijon ta zërë financimi i realizuar nëpërmjet *kombinimit të shitjeve me rezervat e mbartura*.

• HUAMARRJA

Rreth 42% e totalit të ndërmarrjeve që i janë përgjigjur pyetësorit deklarojnë se kanë aktualisht hua për të paguar. Kjo peshë ka shënuar një rritje prej 2.1 pp krahasuar me gjashtëmujorin e kaluar dhe me 1.2 pp krahasuar me një vit më parë. Në terma të madhësisë së ndërmarrjeve, pesha e ndërmarrjeve huamarrëse ka rezultuar në rritje për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve, përkatësisht me 0.3 pp për ndërmarrjet e vogla, 0.6 pp për ato të mesme dhe 3.3 pp për ato të mëdha.

Në total, burimet formale të huamarrjes (nga banka dhe institucione financiare jobanka) janë përdorur nga 92% e ndërmarrjeve huamarrëse që i janë përgjigjur pyetësorit, 2.5 pp më pak në krahasim me gjashtëmujorin e mëparshëm. Ndër to, rreth 88% e ndërmarrjeve huamarrëse deklarojnë se i janë drejtuar sektorit bankar si burim i vetëm huamarrjeje, 2.8 pp më pak në krahasim me gjysmën e parë të vitit 2021. Kombinimi i burimeve *formale* me të tjera është përdorur nga 4.4% e ndërmarrjeve.

Huamarrja e ndërmarrjeve është realizuar kryesisht për përballimin e shpenzimeve afatshkurtra dhe për kryerjen e një investimi afatgjatë. Krahasuar me gjashtëmujorin paraardhës, pesha e ndërmarrjeve që kanë marrë hua për kryerjen e një investimi ka shënuar rritje për ndërmarrjet e mesme dhe ato të mëdha, ndërkohë

që ka rënë pesha e ndërmarrjeve të të gjitha madhësive të cilat kanë marrë hua me qëllim *përballimin e shpenzimeve afatshkurtra*. Rreth 78% e ndërmarrjeve huamarrëse të vogla, 83% e ndërmarrjeve të mesme dhe 82% e atyre të mëdha, e konsiderojnë të *përshtatshëm* nivelin e tyre të huamarrjes për financimin e veprimtarisë. Krahasuar me periudhën e kaluar, kjo peshë ka rënë për ndërmarrjet e mesme dhe të mëdha.

Euroizimi i veprimtarisë së ndërmarrjeve vijoi të mbetet i ulët dhe në rënie për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve, por gjithsesi ruan një peshë më të lartë tek ndërmarrjet e mëdha. Në mënyrë të ngjashme, huamarrja e ndërmarrjeve është realizuar vetëm në *monedhën vendase* për 67% e ndërmarrjeve të vogla, 58% e ndërmarrjeve të mesme dhe 48% e ndërmarrjeve të mëdha, ndërsa pjesa tjetër është në valutë dhe/ose e kombinuar. Huamarrja *në valutë*, kryesisht në euro, rezulton më e përdorur nga ndërmarrjet e mëdha (rreth 38%) dhe më pak nga ndërmarrjet e vogla e të mesme (përkatësisht 35% dhe 28% e tyre). Krahasuar me një gjashtëmujor më parë, pesha e ndërmarrjeve me hua në monedhë të huaj ka rezultuar në rënie për ndërmarrjet e vogla dhe ato të mëdha.

Vlera totale e huasë rezulton afërsisht sa gjysma e vlerës së kapitalit të ndërmarrjes për rreth 77% të totalit të ndërmarrjeve huamarrëse dhe pothuaj e njëjtë me vlerën e kapitalit për 12% të tyre, ndërkohë që 11% e tyre pohojnë se vlera e huasë e tejkalon atë të kapitalit. Të analizuara sipas madhësisë, raporti "hua/kapital" rezulton më i lartë te ndërmarrjet e mesme e të mëdha, ku përkatësisht 26% dhe 25% e tyre shprehen se ky raport është i barabartë ose tejkalon vlerën e kapitalit. Për këtë gjashtëmujor, ky raport është rritur vetëm për ndërmarrjet e mëdha, me 1.3 pp. Në nivel sektorial, ngarkesa me borxh ka ardhur kryesisht në rënie për sektorët e analizuar dhe paraqitet më e lartë tek ndërmarrjet e sektorit të shërbimeve dhe ato të ndërtimit.

- MARRËDHËNIA ME BANKAT

Vështirësia e procesit të huamarrjes nga bankat vlerësohet midis nivelit "normal" dhe "i vështirë", me një rënie të lehtë për ndërmarrjet e vogla dhe ato të mëdha. *Marrëdhënia me bankat* vijon të vlerësohet midis nivelit "e rëndësishme" dhe "e domosdoshme". Lidhur me elementet që vështirësojnë përfitimin e një huaje bankare, *kostoja e lartë e kredisë* vijon të cilësohet si elementi kryesor, veçanërisht në rastin e ndërmarrjeve të vogla dhe ato të mesme. Gjithsesi, për këtë gjashtëmujor, vlerësimi për këtë element ka rezultuar në rënie për ndërmarrjet e mesme, ndërkohë që është rritur për ndërmarrjet e vogla.

Lidhur me planifikimin e një huamarrjeje në të ardhmen, rreth 45% e ndërmarrjeve që i janë përgjigjur pyetësorit deklarojnë se "*nuk ka asnjë mundësi*" që të kërkojnë një kredi bankare gjatë periudhës së ardhshme. Kjo peshë ka shënuar rënie për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve krahasim me periudhat paraardhëse. Nga ana tjetër, vërehet një rritje e peshës së ndërmarrjeve që pohojnë se "*ka pak mundësi*" të marrin një kredi në gjysmën e parë të vitit 2022, si dhe e peshës së ndërmarrjeve të vogla e të mëdha të cilat shprehen se "*ka shumë mundësi*" që diçka e tillë të ndodhë në periudhën pasardhëse. Pesha e ndërmarrjeve të cilat kanë zgjedhur alternativën "*është e sigurt*" ka rënë për ndërmarrjet e mesme dhe lehtësisht për ndërmarrjet e mëdha, ndonëse kjo alternativë ruan peshën më të vogël.

Gjendja financiare dhe huamarrja e ndërmarrjeve në Shqipëri

Karakteristikat e kampionit të vrojtuar². Në gjashtëmujorin e dytë 2021 (më tej “periudha”), vrojtimi u realizua mbi një kampion prej 1366 ndërmarrjesh, të shpërndara në 12 qarqet e vendit. Pjesa kryesore e këtyre ndërmarrjeve (rreth 80%) janë përqendruar kryesisht në 4 qarqe, përkatësisht në: Tiranë (rreth 53%), Durrës (rreth 15%), Fier (rreth 7%) dhe Shkodër (rreth 5%).

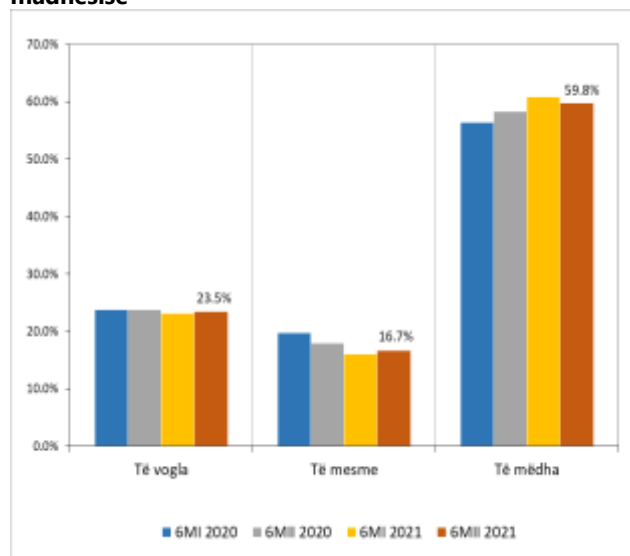
Në totalin e kampionit të përzgjedhur, rreth 82% e ndërmarrjeve (gjithsej 1123 ndërmarrje) i janë përgjigjur pyetjeve të vrojtimit dhe analiza e rezultateve mbështetet në këto përgjigje. Analiza e mëposhtme është organizuar kryesisht bazuar në ndarjen sipas madhësisë së ndërmarrjeve.

1. Organizimi dhe fusha e veprimit

1.1 Shpërndarja sektoriale dhe madhësia e ndërmarrjeve

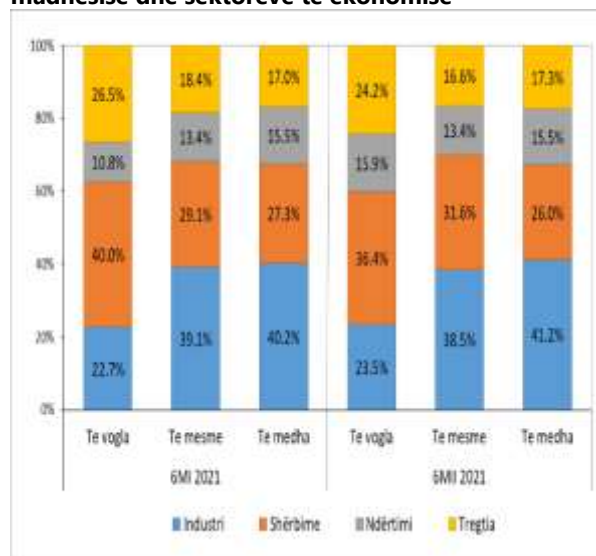
Për periudhën, në ndarjen sipas sektorëve, rreth 37% e ndërmarrjeve i përkasin sektorit të *industrisë*, rreth 29% sektorit të *shërbimeve*, rreth 15% sektorit të *ndërtimit* dhe rreth 19% sektorit të *tregtisë*. Sipas madhësisë, rreth 24% e ndërmarrjeve klasifikohen si *ndërmarrje të vogla* (5-19 persona të punësuar), rreth 17% si *ndërmarrje të mesme* (20-49 të punësuar) dhe rreth 60% si *ndërmarrje të mëdha* (mbi 50 të punësuar). Në grupin e *ndërmarrjeve të vogla*, peshën kryesore e zënë ndërmarrjet që operojnë në sektorin e shërbimeve (rreth 36%), ndjekur nga sektori i tregtisë (rreth 24%). Nga ana tjetër, në grupin e ndërmarrjeve të mesme dhe të mëdha, peshën më të lartë e kanë ndërmarrjet e sektorit të industrisë (përkatësisht prej rreth 39% dhe 41%) dhe ato të sektorit të shërbimeve (respektivisht 32% dhe 26%).

Grafik 1.1 Shpërndarja e ndërmarrjeve sipas madhësisë

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Grafik 1.2 Shpërndarja e ndërmarrjeve sipas madhësisë dhe sektorëve të ekonomisë

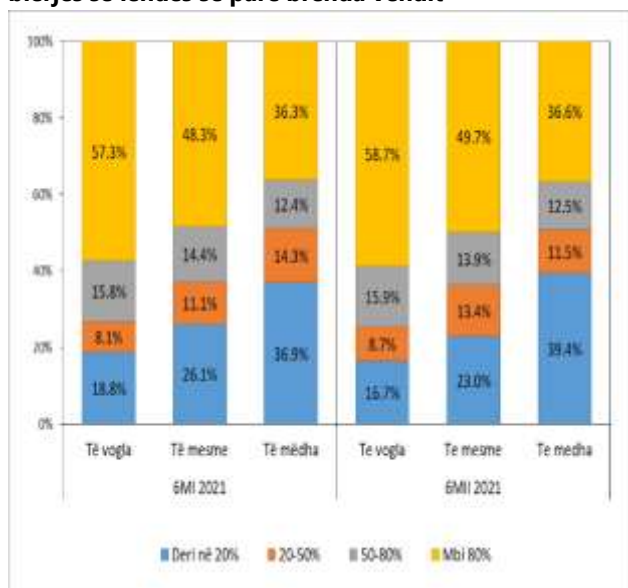
² Vrojtimi i gjendjes financiare dhe huamarrjes së ndërmarrjeve kryhet që prej gjashtëmujorit të dytë 2010, me një frekuencë gjashtëmujore. Fillimisht, ky vrojtimit u hodh në terren me një kampion të përzgjedhur prej 700 ndërmarrjesh me shitje neto vjetore më të lartë (ndërmarrje të mëdha). Më tej, në vitin 2016, kampioni u zgjerua në rreth 1200 ndërmarrje të mëdha, të mesme e të vogla, të shtrira gjeografikisht në të gjithë vendin.

1.2 Sigurimi i lëndës së parë dhe shitja e produkteve

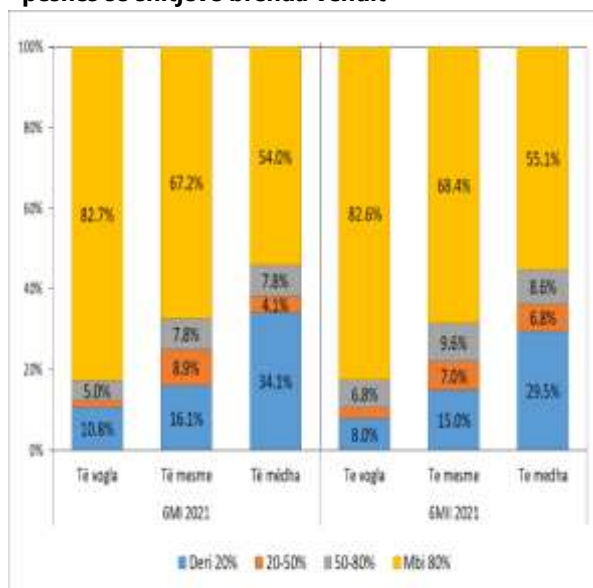
Pjesa më e madhe e ndërmarrjeve (respektivisht rreth 59% e ndërmarrjeve të vogla, 50% e atyre të mesme dhe 37% e atyre të mëdha) e sigurojnë mbi 80% të lëndës së parë brenda vendit. Krahasuar me periudhën paraardhëse, ky tregues është rritur me 1.4 pp në rastin e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme dhe me 0.3 pp për ndërmarrjet e mëdha. Nga ana tjetër, rreth 39% e ndërmarrjeve të mëdha sigurojnë deri në 20% të lëndës së parë brenda vendit, me një rritje gjashtëmujore prej 2.5 pp.

Shitja e produkteve vijon të mbetet kryesisht brenda vendit, ku rreth 83% e ndërmarrjeve të vogla, 68% e ndërmarrjeve të mesme dhe 55% e ndërmarrjeve të mëdha, kanë deklaruar se kanë shitur shumicën e produkteve në tregun vendas (mbi 80% të volumit të produkteve). Krahasuar me gjashtëmujorin e mëparshëm, ka pasur një rritje të lehtë të peshës së ndërmarrjeve të mesme dhe të mëdha që i shesin produktet e tyre kryesisht brenda vendit (përkatesisht me 1.2 pp dhe 1 pp), ndërkohë që pesha e ndërmarrjeve të vogla që deklarojnë një gjë të tillë ka mbetur thuajse e pandryshuar.

Grafik 1.3 Shpërndarja e ndërmarrjeve sipas peshës së blerjes së lëndës së parë brenda vendit

Grafik 1.4 Shpërndarja e ndërmarrjeve sipas peshës së shitjeve brenda vendit

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Duke i analizuar përgjigjet sipas sektorëve, rezulton se sektori i ndërtimit ka një varësi më të madhe ndaj lëndës së parë të siguruar në vend, ku rreth 76% e ndërmarrjeve të këtij sektori siguron mbi 80% të lëndës së parë brenda vendit. Kjo peshë është rritur me 3.7 pp krahasuar me gjashtëmujorin e kaluar, por ka rënë me 3 pp krahasuar me një vit më parë. Nga ana tjetër, sektori i industrisë shfaq varësi më të ulët, ku 49% e ndërmarrjeve të këtij sektori sigurojnë vetëm 20% të lëndës së parë brenda vendit. Peshja e këtyre ndërmarrjeve ka shënuar një rënie gjashtëmujore prej 3.4 pp, ndërsa në terma vjetorë kjo rënie është 1.9 pp.

Tabelë 1.1 Shpërndarja e ndërmarrjeve sipas sektorëve dhe përqindjes së blerjes së lëndës së parë brenda vendit

		Deri në 20%	20-50%	50-80%	Mbi 80%
Industri	6MI 2020	47.9%	13.4%	13.4%	25.3%
	6MII 2020	51.0%	13.1%	13.1%	22.9%
	6MI 2021	52.6%	14.1%	9.1%	24.2%
	6MII 2021	49.1%	16.1%	12.7%	22.1%
Shërbime	6MI 2020	16.7%	5.6%	12.0%	65.7%
	6MII 2020	20.1%	6.7%	10.2%	63.0%
	6MI 2021	18.4%	6.4%	14.3%	60.8%
	6MII 2021	18.5%	4.2%	11.2%	66.1%
Ndërtim	6MI 2020	3.7%	2.5%	18.4%	75.5%
	6MII 2020	3.0%	1.2%	16.8%	79.0%
	6MI 2021	4.4%	3.1%	20.1%	72.3%
	6MII 2021	1.2%	5.3%	17.5%	76.0%
Tregti	6MI 2020	32.7%	19.5%	14.6%	33.2%
	6MII 2020	31.4%	20.3%	16.4%	31.9%
	6MI 2021	29.7%	24.7%	16.4%	29.2%
	6MII 2021	41.2%	17.1%	15.6%	26.1%

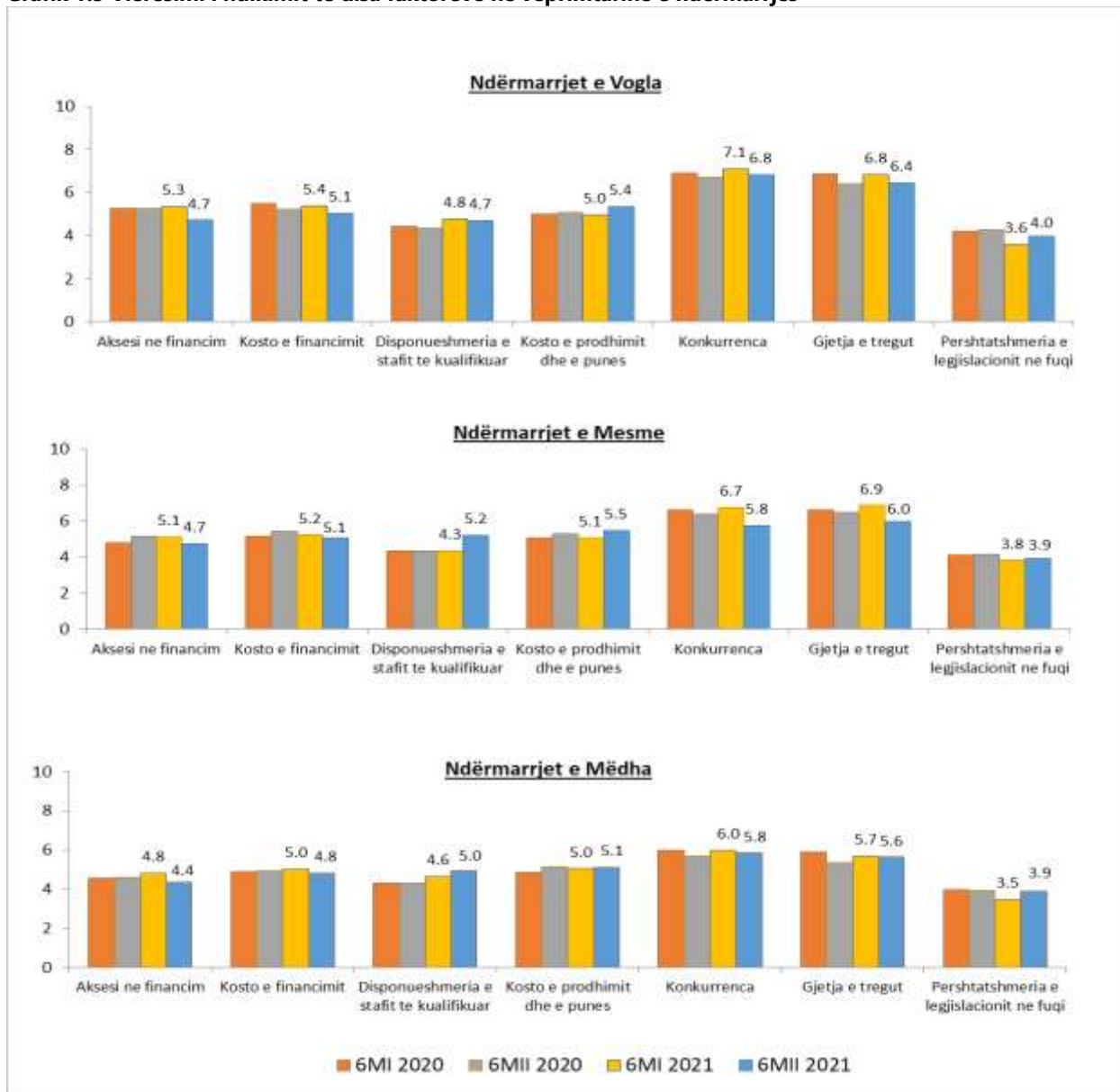
Burimi: Banka e Shqipërisë.

1.3 Elementet kufizuese në aktivitetin e ndërmarrjeve³

Gjatë periudhës, ndërmarrjet e vrojtuar vlerësojnë **elementet e "konkurrencës"** dhe të **"gjetjes së tregut"** si problematikat kryesore në ushtrimin e aktivitetit të tyre. Gjithsesi, rëndësia e elementit të konkurrencës ka shënuar rënie në krahasim me periudhën e mëparshme për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve, në mënyrë të ngjashme me gjetjen e tregut. Elemente të cilat shfaqen si problematika në rritje për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve gjatë kësaj periudhe janë *"kosto e prodhimit dhe e punës"* dhe *"përshtatshmëria e legjislacionit në fuqi"*, ndërkohë që edhe *"disponueshmëria e stafit të kualifikuar"* cilësohet në rritje, por vetëm nga ndërmarrjet e mesme dhe ato të mëdha.

³ Ndërmarrjet kanë vlerësuar rëndësinë e disa problemeve të caktuara sipas një shkalle nga 1 deri në 10, ku 1 është shkalla më e ulët dhe 10 është shkalla më e lartë e vështirësisë. Për të agreguar përgjigjet për secilën çështje të vlerësuar, është llogaritur një mesatare e peshuar për të gjitha ndërmarrjet e përgjigjura, duke peshuar përgjigjet e tyre me shkallët e vlerësimit (1-10).

Grafik 1.5 Vlerësimi i ndikimit të disa faktorëve në veprimtarinë e ndërmarrjes

Burimi: Banka e Shqipërisë.

2. Ecuria financiare e ndërmarrjeve dhe prania e huasë

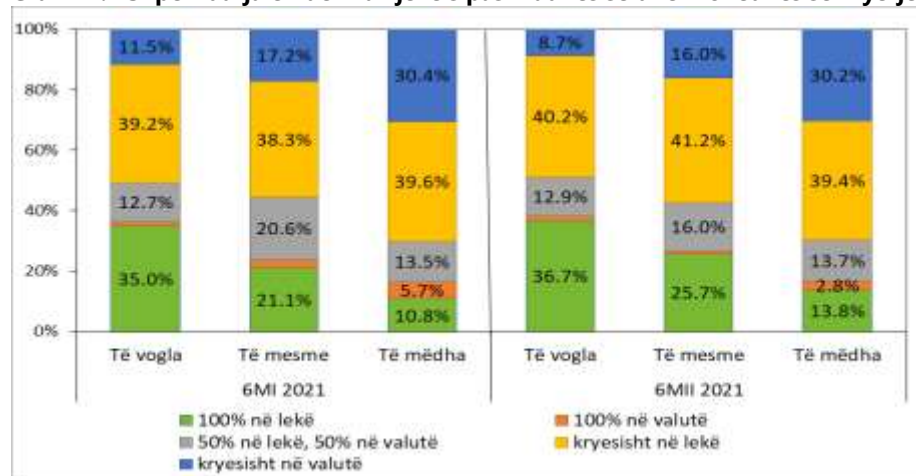
2.1 Monedha e kryerjes së veprimtarisë

Euroizimi i veprimtarisë së ndërmarrjeve vijoi të mbetet i ulët dhe në rënie për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve, por gjithsesi ruan një peshë më të lartë tek ndërmarrjet e mëdha. Kështu, rreth 10% e ndërmarrjeve të vogla dhe 17% e atyre të mesme deklarojnë se e kryejnë veprimtarinë *plotësisht* ose *kryesisht*⁴ në valutë. Ky tregues është rreth 33% për ndërmarrjet e mëdha, 3.1 pp më pak krahasuar me periudhën paraardhëse.

⁴ Mbi 50% të veprimtarisë në valutë.

Grafik 2.1 Shpërndarja e ndërmarrjeve sipas madhësisë dhe monedhës së kryerjes së veprimtarisë

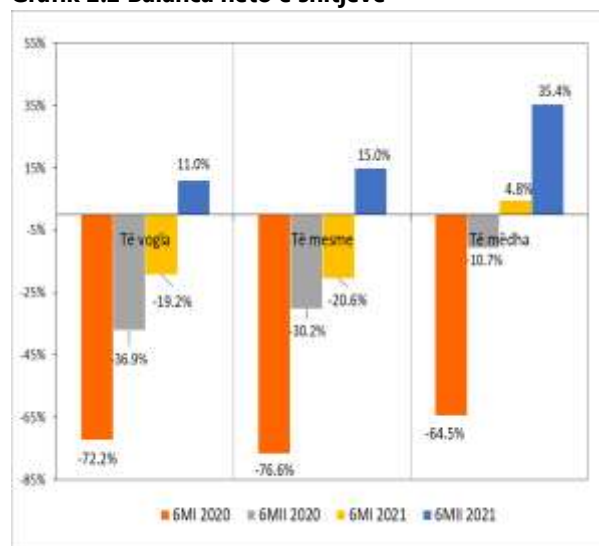

Burimi: Banka e Shqipërisë.

2.2 Ecuria e shitjeve, rezultati financiar dhe zgjerimi i veprimtarisë

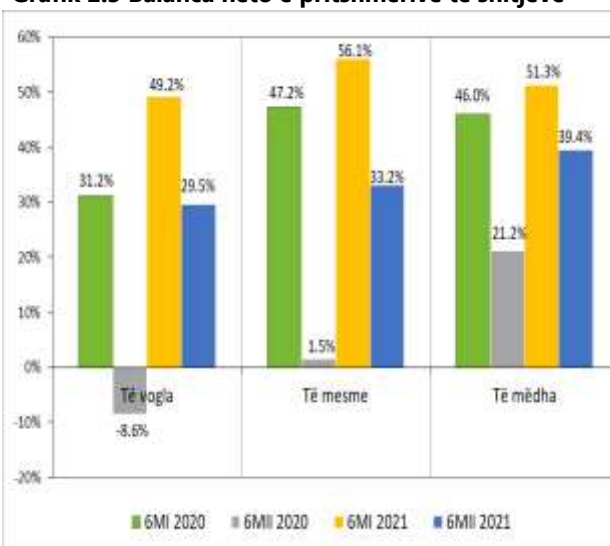
Gjatë periudhës, niveli i shitjeve është rritur për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve. Kështu, ndërmarrjet e mëdha vijojnë të raportojnë rritje të nivelit të shitjeve me një balancë neto pozitive prej 35.4% ndjeshëm më të lartë në krahasim me gjashtëmujorin e kaluar. Situata është paraqitur e përmirësuar edhe për ndërmarrjet e vogla e të mesme, të cilat kanë shënuar balanca neto pozitive të shitjeve të përgjithshme (përkatesisht prej 11% dhe 15%), pas tre gjashtëmujorësh me balancë negative. Për sa i përket pritshmërive për ecurinë e mëtejshme të nivelit të shitjeve, të gjitha ndërmarrjet (pavarësisht madhësisë) shprehen mjaft optimiste për gjashtëmujorin e parë 2022. Më konkretisht, ndërmarrjet e mëdha kanë një balancë neto pozitive prej 39.4%, ndjekur nga ndërmarrjet e mesme, për të cilat balanca pozitive është 33.2%, dhe nga ndërmarrjet e vogla, me një balancë prej 29.5%.

Grafik 2.2 Balanca neto e shitjeve

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Grafik 2.3 Balanca neto e pritshmërive të shitjeve

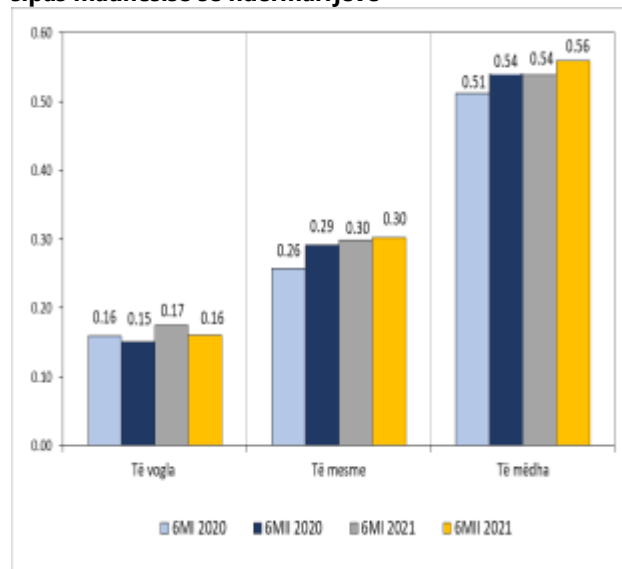

Balancat neto të përgjigjeve janë llogaritur si diferencë midis peshave të përgjigjeve pozitive (rritje e shitjeve/rritje e pritshmërive të shitjeve) dhe përgjigjeve negative (rënie e shitjeve/rënie e pritshmërive mbi shitjet) ndaj totalit të përgjigjeve të dhëna.

Ecuria e agreguar e nivelit të shitjeve të përgjithshme është analizuar nëpërmjet një indeksi⁵, i cili peshon përgjigjet e ndërmarrjeve sipas intervaleve të ndryshme dhe i grupon ato sipas madhësisë së ndërmarrjeve dhe sipas sektorëve.

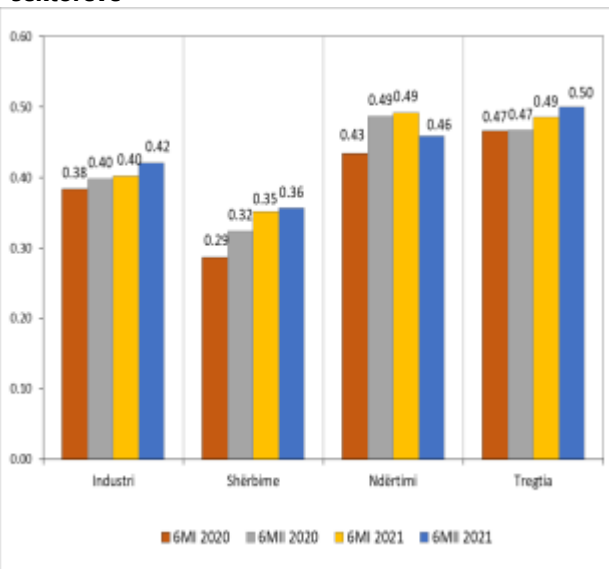
Ecuria e indeksit të shitjeve ka vijuar të përmirësohet gjatë periudhës në krahasim me gjashtëmujorin e parë 2021, ndonëse ende nuk ka arritur në nivelin e periudhës para pandemisë. Në ndarjen sipas madhësisë, ecuria e vlerave të indeksit tregon që vlera e përgjithshme e shitjeve për ndërmarrjet e mesme dhe ato të mëdha ka shënuar rritje, ndërkohë që ka rënë lehtësisht për ndërmarrjet e vogla. Ndërkohë, në krahasim me një vit më parë, ky indeks është rritur për të tre madhësitë e ndërmarrjeve. Në rang sektorial, një rritje vërehet për sektorin e industrisë, të shërbimeve dhe të tregtisë. Sipas këtij indeksi, vlerat më të larta të shitjeve janë realizuar nga sektori i tregtisë, ndërkohë që vlerat më të ulëta vijojnë të mbeten në sektorin e shërbimeve.

Grafik 2.4 Indeksi i përgjithshëm i shitjeve sipas madhësisë së ndërmarrjeve

Burimi: Banka e Shqipërisë.

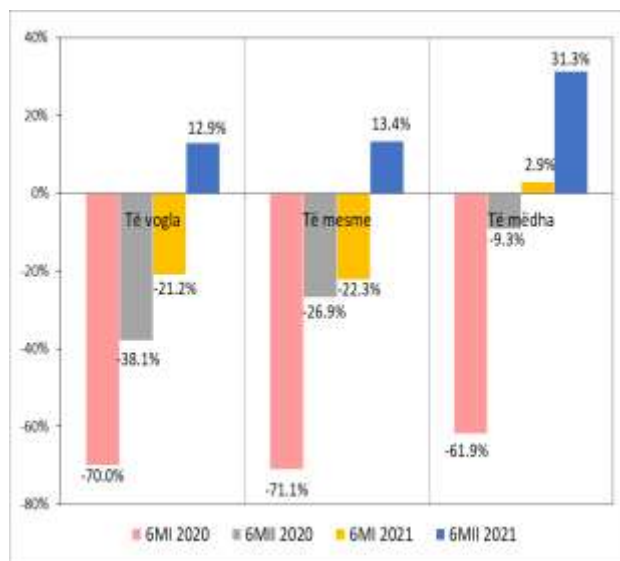
Grafik 2.5 Indeksi i shitjeve të përgjithshme sipas sektorëve

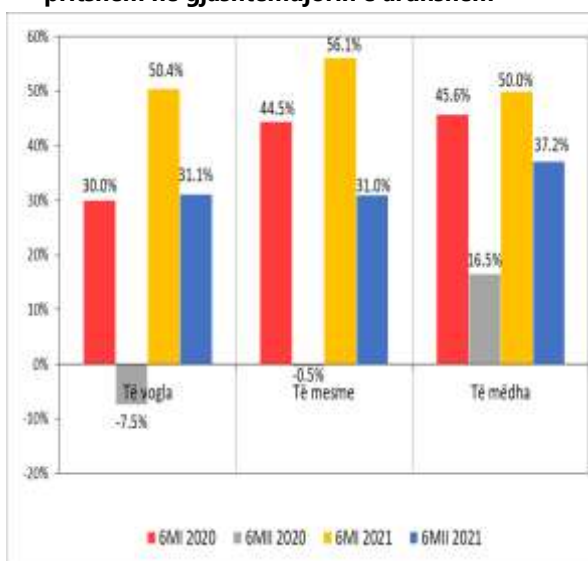
Ndërmarrjet e të gjitha madhësive raportojnë një rritje të rezultatit financiar. Kështu, ndërmarrjet e vogla dhe të mesme pohojnë rritje të rezultatit financiar, me një balancë neto pozitive (përkatësisht prej 12.9% dhe 13.4%), pas tre gjashtëmujorësh me rënie. Ndërmarrjet e mëdha vijojnë të deklarojnë një balancë pozitive të rezultatit financiar prej 31.3%, me një rritje të theksuar për periudhën. Pritshmëritë për gjashtëmujorin e ardhshëm vijojnë të paraqiten optimiste për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve.

⁵ Koeficientët e peshimit sipas intervaleve të shitjeve të përgjithshme janë: "Deri në 10 milionë lekë" = 0; "10-49 milionë lekë" = 0.25; "50-99 milionë lekë" = 0.5; "100-500 milionë lekë" = 0.75; "Mbi 500 milionë lekë" = 1. Rritja/ulja e vlerës së këtij indeksi nënkupton një rritje/ulje të nivelit të shitjeve të përgjithshme të ndërmarrjeve.

Grafik 2.6 Balanca neto e rezultatit financiar

Grafik 2.7 Balanca neto e rezultatit financiar të pritshëm në gjashtëmuorin e ardhshëm

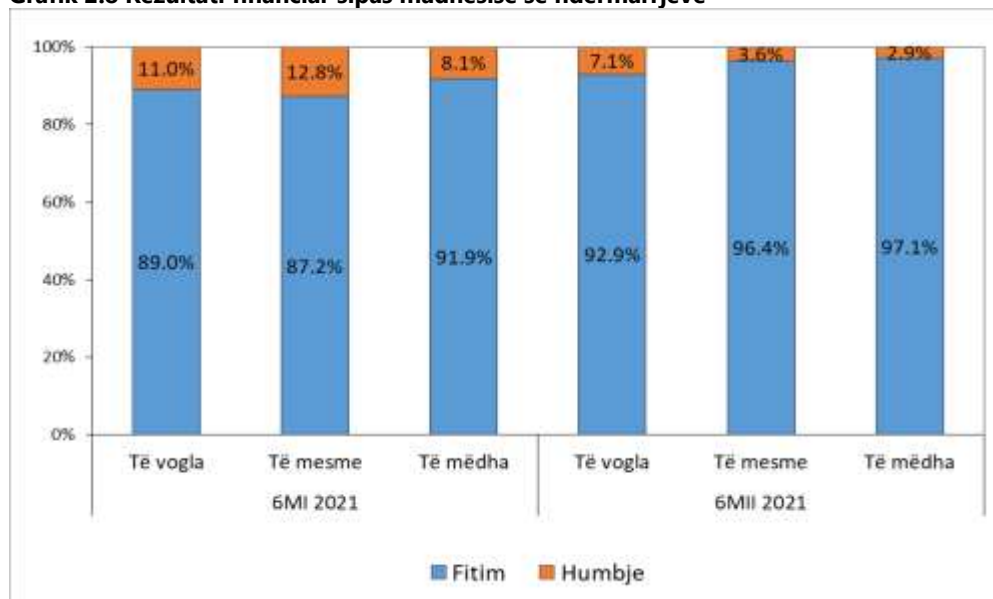

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Balancat neto të përgjigjeve janë llogaritur si diferencë midis peshave të përgjigjeve pozitive (ritje e rezultatit financiar/ritje e pritshmërive) dhe përgjigjeve negative (rënie e rezultatit financiar/rënie e pritshmërive) ndaj totalit të përgjigjeve të dhëna.

Për ndërmarret e përgjigjura lidhur me rezultatit financiar⁶ në gjashtëmuorin e dytë 2021, më shumë se 92% e secilit grup sipas madhësisë kanë raportuar fitim gjatë periudhës. Kjo peshë ka rezultuar më e lartë për ndërmarret e mëdha (rreth 97%) dhe më e ulët tek ndërmarret e vogla (rreth 93%). Krahasuar me periudhën paraardhëse, pesha e ndërmarreve që kanë raportuar fitim ka vijuar të shënojë rritje për të gjitha madhësitë e ndërmarreve.

Grafik 2.8 Rezultati financiar sipas madhësisë së ndërmarreve

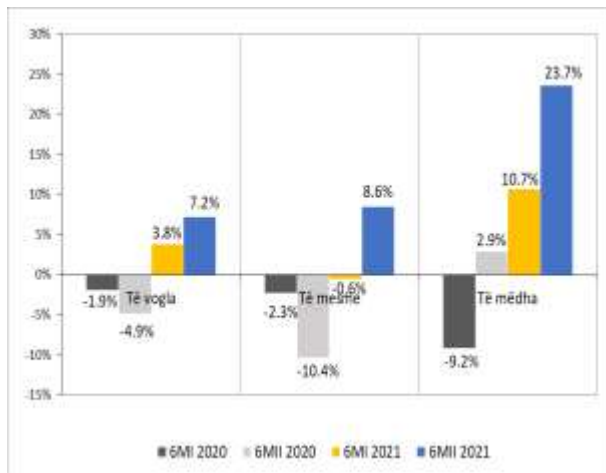

Burimi: Banka e Shqipërisë.

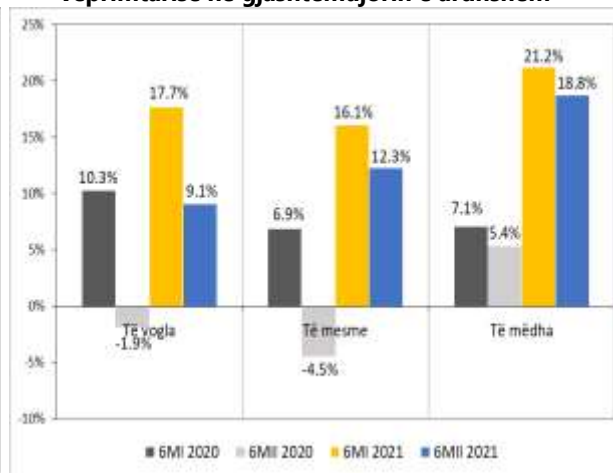
⁶ Janë përgjigjur 1036 ndërmarre ose rreth 75% e kampionit.

Vlerësimi i ndërmarrjeve për rritjen e investimeve dhe zgjerimin e veprimtarisë vijon të sinjalizojë zhvillime pozitive. Ndërmarrjet e vogla dhe ato të mesme kanë shënuar balanca neto pozitive prej 7.2% dhe 8.6%. Ndërmarrjet e mëdha vijnë të pohojnë një balancë pozitive, ndjeshëm më të lartë në krahasim me ato të vogla e të mesme. Për gjashtëmujorin e ardhshëm, balancat neto të përgjigjeve kanë rezultuar pozitive për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve, duke nënkuptuar pritshmëri për investim apo zgjerim të mëtejshëm të veprimtarisë. Në krahasim me periudhat paraardhëse të vrojtuar, këto pritshmëri vijnë të jenë optimiste, por në rënie në krahasim me periudhën paraardhëse.

Grafik 2.9 Balanca neto e zgjerimit të veprimtarisë

Grafik 2.10 Balanca neto e zgjerimit të veprimtarisë në gjashtëmujorin e ardhshëm

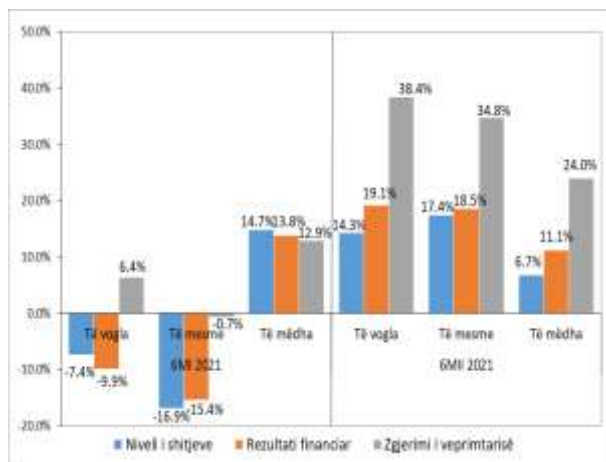

Burimi: Banka e Shqipërisë.

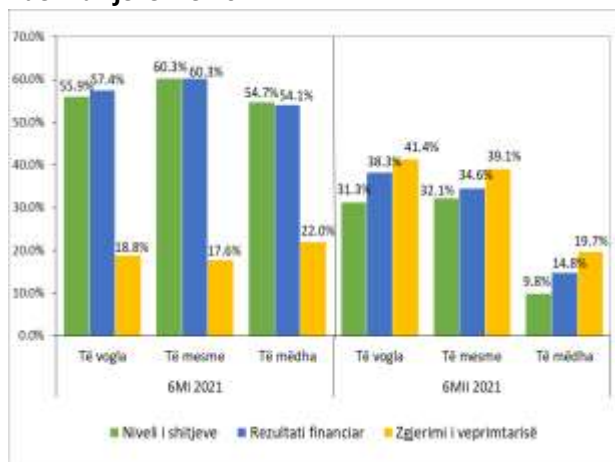
Balancat neto të përgjigjeve janë llogaritur si diferencë midis peshave të përgjigjeve pozitive (zgjerim i veprimtarisë/pritshmëri për zgjerim apo investim) dhe përgjigjeve negative (ngushtim i veprimtarisë/pritshmëri për ngushtim) ndaj totalit të përgjigjeve të dhëna.

Për ndërmarrjet të cilat raportojnë fitim, ndërmarrjet e vogla e të mesme kanë kaluar në një territor pozitiv të shitjeve dhe rezultatit financiar gjatë këtij gjashtëmujori, ndërsa zgjerimi i veprimtarisë paraqet balanca pozitive për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve. Për sa i përket pritshmërive për gjashtëmujorin e ardhshëm, ndërmarrjet me fitim të të gjitha madhësive vijnë të paraqiten optimiste, por me balanca pozitive më të ulëta në krahasim me gjashtëmujorin e parë 2021.

Grafik 2.11 Balancat neto për ndërmarrjet me fitim

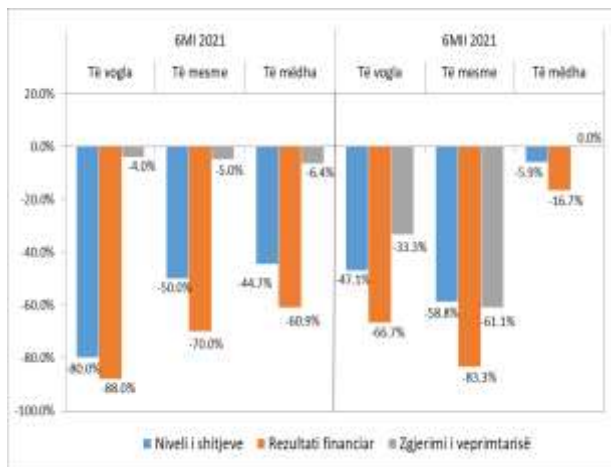
Grafik 2.12 Balancat neto për pritshmëritë e ndërmarrjeve me fitim

Burimi: Banka e Shqipërisë.

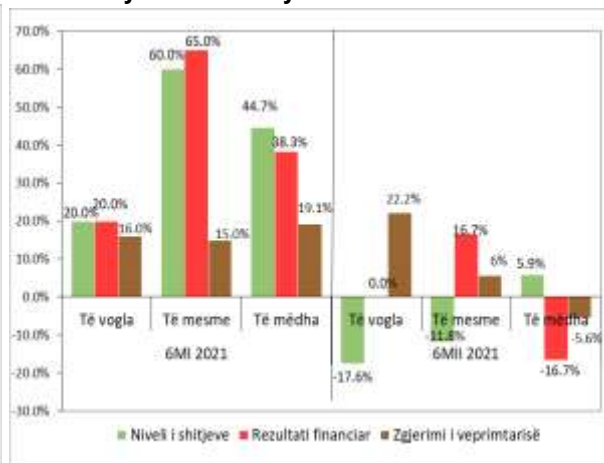
Për ndërmarrjet të cilat raportojnë humbje, të tre grupet e ndërmarrjeve raportojnë balanca negative për nivelin e shitjeve dhe të rezultatit financiar gjatë periudhës. Për sa i përket zgjerimit të veprimtarisë apo rritjes së investimeve, balancat vijnë negative vetëm për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme. Për të tre treguesit, balancat paraqiten të ngushtuara në krahasim me periudhën paraardhëse për ndërmarrjet e vogla dhe ato të mëdha. Pritshmëritë e ndërmarrjeve me humbje paraqiten më pesimiste në krahasim më gjatshëmujorin e parë 2021.

Grafik 2.13 Balancat neto për ndërmarrjet me humbje

Burimi: Banka e Shqipërisë.

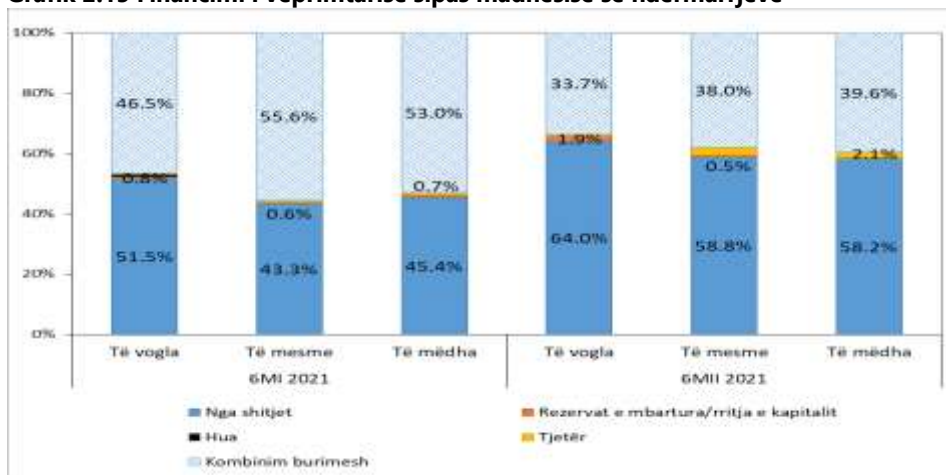
Grafik 2.14 Balancat neto për pritshmëritë e ndërmarrjeve me humbje

2.3 Financimi i veprimtarisë

Gjatë periudhës, rreth 60% e ndërmarrjeve kanë vijuar të financojnë veprimtarinë e tyre vetëm nëpërmjet shitjeve (rreth 64% e ndërmarrjeve të vogla, 59% e ndërmarrjeve të mesme dhe 58% e ndërmarrjeve të mëdha), **duke shënuar rritje për të gjitha grupet e ndërmarrjeve sipas madhësisë.** Ndërkohë, prirja e kombinimit të burimeve të financimit vijon të zërë një peshë të konsiderueshme për periudhën, por është ngushtuar për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve. Peshën kryesore të tyre vijon ta zërë financimi i realizuar nëpërmjet kombinimit të shitjeve me rezervat e mbartura.

Grafik 2.15 Financimi i veprimtarisë sipas madhësisë së ndërmarrjeve

Burimi: Banka e Shqipërisë.

3. Karakteristikat e huamarrjes së ndërmarrjeve

Rreth 42% e totalit të ndërmarrjeve që janë përgjigjur⁷ (gjithsej 476 ndërmarrje) pohojnë që kanë një hua për të paguar. Kjo peshë ka shënuar një rritje prej 2.1 pp krahasuar me gjashtëmujorin e kaluar dhe prej 1.2 pp krahasuar me një vit më parë. Në terma të madhësisë së ndërmarrjeve, pesha e ndërmarrjeve huamarrëse ka rezultuar në rritje për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve, përkatësisht me 0.3 pp për ndërmarrjet e vogla, 0.6 pp për ato të mesme dhe 3.3 pp për ato të mëdha. Në ndarjen sipas sektorëve, pesha më e lartë e ndërmarrjeve huamarrëse rezulton në sektorin e tregtisë (për rreth 55%), ndjekur nga sektori i ndërtimit (për rreth 46%).

Tabelë 3.1 Shpërndarja e ndërmarrjeve sipas madhësisë dhe huamarrjes

Ndërmarrjet huamarrëse sipas madhësisë	Nr. i ndërmarrjeve		Pesha ndaj totalit të grupit	
	6MI 2021	6MII 2021	6MI 2021	6MII 2021
Të vogla	74	76	28.5%	28.8%
Të mesme	73	77	40.6%	41.2%
Të mëdha	306	323	44.7%	48.1%
Total ndërmarrje	454	476	40.3%	42.4%

Burimi: Banka e Shqipërisë.

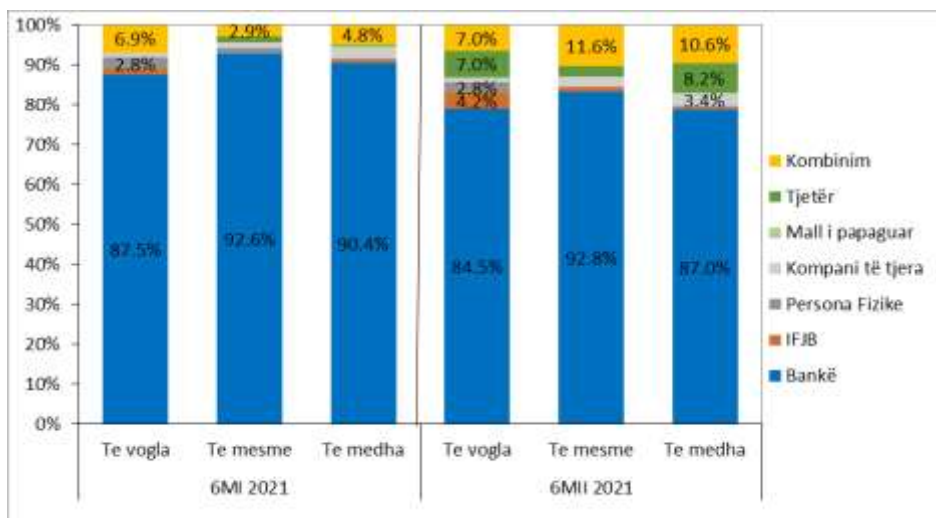
Analiza e mëposhtme është realizuar duke u mbështetur vetëm në përgjigjet e ndërmarrjeve huamarrëse.

3.1 Burimi i huasë

Rreth 88% e ndërmarrjeve huamarrëse deklarojnë se i janë drejtuar sektorit bankar si burim huamarrje, ndërsa thuhet se 7% e tyre kanë përdorur një kombinim burimesh. Pesha e ndërmarrjeve huamarrëse nga bankat ka rënë me 2.8 pp në krahasim me gjysmën e parë të vitit 2021. Të ndara sipas madhësisë, rezulton se rreth 85% e ndërmarrjeve të vogla, 93% e atyre të mesme dhe 87% e ndërmarrjeve të mëdha i janë drejtuar vetëm bankave si burim huamarrje. Kjo peshë ka shënuar rënie për ndërmarrjet e vogla dhe ato të mëdha në krahasim me gjashtëmujorin e kaluar. Përveç bankave, një pjesë e ndërmarrjeve i janë drejtuar edhe institucioneve financiare jobanka ose kanë kombinuar disa burime formale me të tjera (si hua nga persona fizikë, kompani të tjera, mall i papaguar).

Grafik 3.1 Shpërndarja e ndërmarrjeve sipas burimit të huasë

⁷ Duke marrë në konsideratë kampionin e plotë prej 1366 ndërmarrjesh, 1123 prej tyre ose rreth 82% kanë dhënë përgjigje.

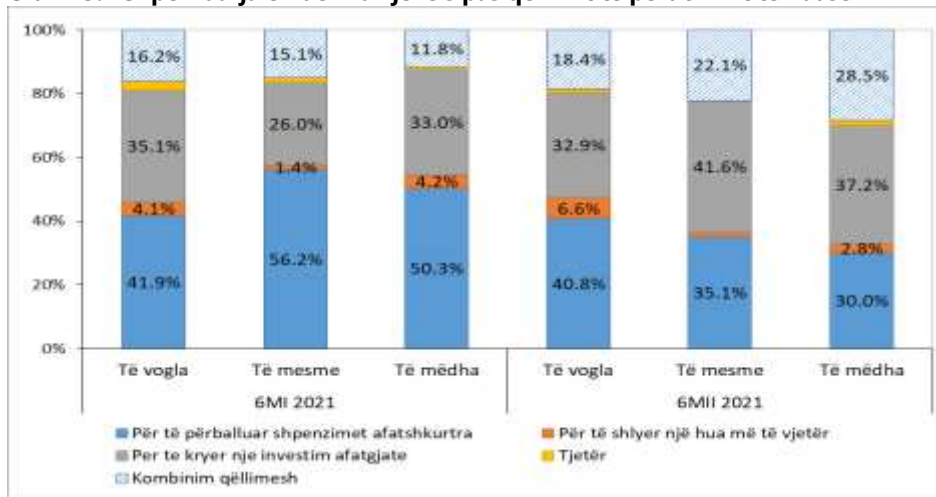
Burimi: Banka e Shqipërisë.

Në total, *burimet formale të huamarrjes* (nga banka dhe institucione financiare jobanka) janë përdorur nga 92% e ndërmarrjeve huamarrëse që i janë përgjigjur pyetësorit (rreth 93% e ndërmarrjeve të vogla, 96% e ndërmarrjeve të mesme dhe 90% e atyre të mëdha), 2.5 pp më pak në krahasim me gjashtëmujorin e mëparshëm. Kombinimi i burimeve formale me ato të formave të tjera, është përdorur nga 4.4% e ndërmarrjeve.

3.2 Qëllimi i huasë

Huamarrja e ndërmarrjeve është realizuar kryesisht për përballimin e shpenzimeve afatshkurtra dhe për kryerjen e një investimi afatgjatë. Krahasuar me gjashtëmujorin paraardhës, pesha e ndërmarrjeve që kanë marrë hua për kryerjen e një investimi ka shënuar rritje për ndërmarrjet e mesme dhe ato të mëdha, ndërkohë që ka rënë pesha e ndërmarrjeve të të gjitha madhësive të cilat kanë marrë hua me qëllim përballimin e shpenzimeve afatshkurtra. Huamarrja për të cilën janë kombinuar disa qëllime përdorimi, ku peshën kryesore e zënë dy qëllimet e sipërpërmendura, ka pësuar rritje për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve.

Grafik 3.2 Shpërndarja e ndërmarrjeve sipas qëllimit të përdorimit të huasë

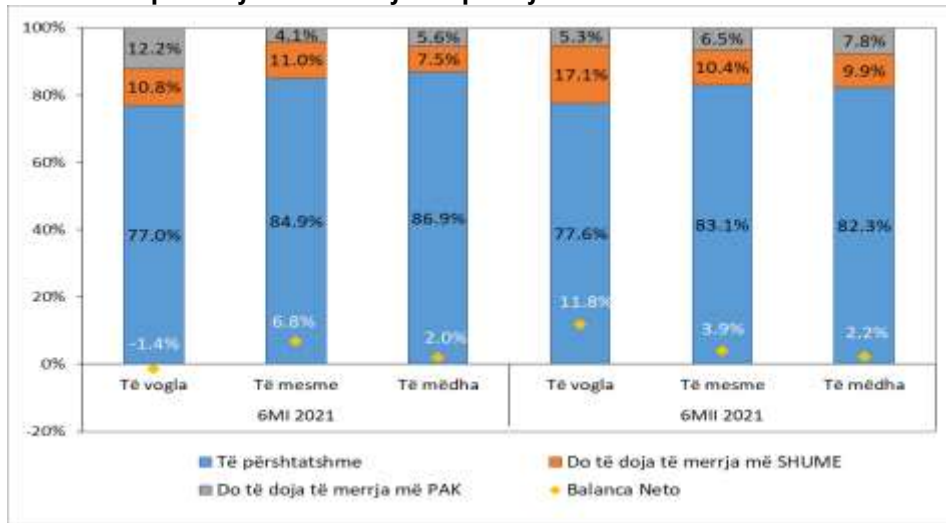
Burimi: Banka e Shqipërisë.

3.3 Mjaftueshmëria e huasë

Gjatë periudhës, mbi 80% e ndërmarrjeve e konsiderojnë të përshtatshëm nivelin e huamarrjes për financimin e veprimtarisë së tyre. Ky tregues është rreth 78% e ndërmarrjeve huamarrëse të vogla, 83% e ndërmarrjeve të mesme dhe 82% e atyre të mëdha. Krahasuar me periudhën e kaluar, kjo peshë ka rënë për ndërmarrjet e mesme dhe të mëdha. Pjesa tjetër e përgjigjeve ka rezultuar në balanca neto pozitive për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve. Kjo balancë tregon se pesha e ndërmarrjeve që do të preferonin më shumë hua është më e lartë se pesha e atyre që do të preferonin më pak hua për financimin e veprimtarisë, veçanërisht për ndërmarrjet e vogla. Për këto ndërmarrje, kërkesa për hua paraqitet në rritje për periudhën, duke e krahasuar këtë balancë me vrotimin e kaluar.

Grafik 3.3 Shpërndarja e ndërmarrjeve sipas mjaftueshmërisë së huasë

Burimi: Banka e Shqipërisë.

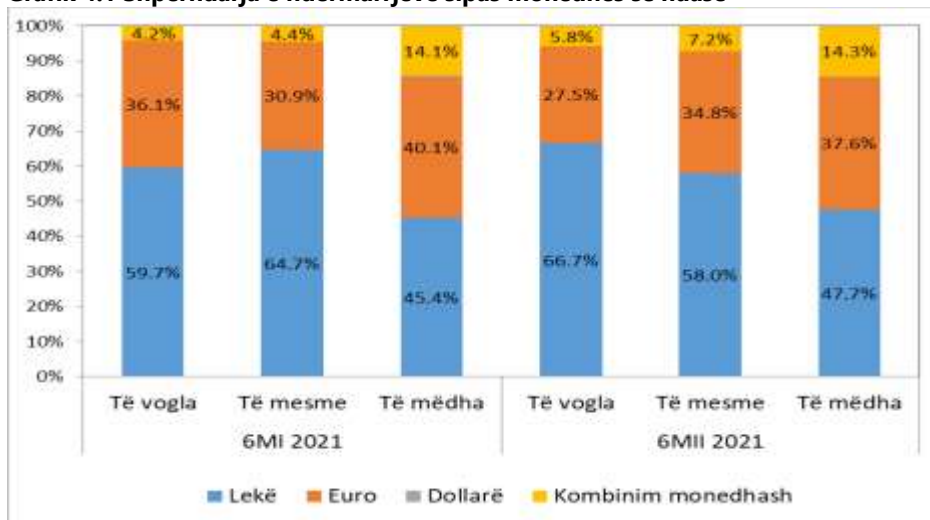
4. Struktura e huasë

4.1 Monedha

Sipas monedhës, huamarrja shfaqet relativisht e balancuar. Gjatë periudhës, 67% e ndërmarrjeve të vogla, 58% e ndërmarrjeve të mesme dhe 48% e ndërmarrjeve të mëdha, deklarojnë se huaja e tyre është vetëm në monedhën vendase, ndërsa pjesa tjetër është në valutë (euro dhe/ose dollarë amerikanë) dhe/ose e kombinuar (lekë dhe valutë). Gjatë periudhës, huamarrja në valutë (kryesisht në euro) rezulton më e përdorur nga ndërmarrjet e mëdha (rreth 38%) dhe më pak nga ndërmarrjet e vogla e të mesme (përkatësisht 35% dhe 28% e tyre). Ky element ndikohet edhe nga monedha në të cilën këto ndërmarrje kryejnë veprimtarinë. Krahasuar me një gjashtëmujor më parë, pesha e ndërmarrjeve me hua në monedhë të huaj ka rezultuar në rënie për ndërmarrjet e vogla dhe ato të mëdha (prej 8.6 pp për ndërmarrjet e vogla dhe 2.5 pp për ato të mëdha).

Grafik 4.1 Shpërndarja e ndërmarrjeve sipas monedhës së huasë

Burimi: Banka e Shqipërisë.

4.2 Marrja e huasë dhe afati i maturimit

Pjesa e ndërmarrjeve që kanë marrë hua në 1-5 vitet e fundit, janë përkatësisht rreth 53% e ndërmarrjeve të vogla, 44% e ndërmarrjeve të mesme dhe 50% e ndërmarrjeve të mëdha. Krahasuar me një gjashtëmujor më parë, kjo peshë ka shënuar rritje për ndërmarrjet e vogla dhe ato të mëdha (1.9 pp për ndërmarrjet e vogla dhe 4.7 pp për ndërmarrjet e mëdha), ndërkohë që ka rënë për ndërmarrjet e mesme (me 10.6 pp).

Huamarrja e re, e cila nënkupton huamarrjen në gjashtëmujorin e fundit, deklarohet nga rreth 7% e ndërmarrjeve të vogla, 17% e ndërmarrjeve të mesme dhe 8% e ndërmarrjeve të mëdha. Në terma gjashtëmujorë dhe vjetorë, pesha e huamarrësve të rinj ka vijuar të rezultojë në rënie për ndërmarrjet e vogla dhe ato të mëdha. *Qëllimi kryesor i përdorimit të huamarrjes së re ka qenë përballimi i shpenzimeve afatshkurtra* (për 50% të totalit të ndërmarrjeve të përgjigjura) dhe *kryerja e një investimi afatgjatë* (21% e totalit). Krahasuar me gjashtëmujorin e kaluar, ka një rënie të peshës së ndërmarrjeve që kanë marrë hua të re për të përballuar shpenzimet afatshkurtra, ndërkohë që është rritur pesha e huamarrësve të rinj me qëllim kryerjen e një investimi. Afati mesatar i mbetur i huamarrjes ka rezultuar 68.2 muaj për ndërmarrjet e vogla, 62.9 muaj për ndërmarrjet e mesme dhe 63 muaj për ato të mëdha.

4.3 Norma e interesit të huasë dhe mënyra e shlyerjes

Lloji kryesor i normës së interesit të huasë më të madhe ekzistues⁸, mbetet norma e pandryshueshme deri në fund të afatit (për 80% të ndërmarrjeve të vogla, 65% e atyre të mesme dhe 76% e ndërmarrjeve të mëdha) **dhe norma e ndryshueshme çdo vit** (për 9% të ndërmarrjeve të vogla, 23% të ndërmarrjeve të mesme dhe 15% të ndërmarrjeve të mëdha). Në krahasim me periudhën paraardhëse, pesha e ndërmarrjeve që raportojnë hua me normë të pandryshueshme ka vijuar të rezultojë në rënie për ndërmarrjet e mesme dhe ato të mëdha. Frekuenca e shlyerjes vijon të mbetet kryesisht mujore, për 76% të ndërmarrjeve huamarrëse të vogla, 74% të ndërmarrjeve të mesme dhe për 82% të ndërmarrjeve të mëdha.

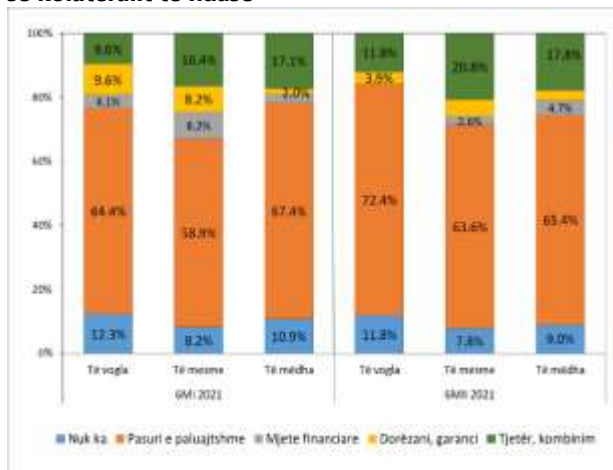
⁸ Në rastin e ndërmarrjeve, të cilat kanë më shumë se një hua.

4.4 Forma e kolateralit dhe raporti i mbulimit

Rreth 72% e ndërmarrjeve të vogla, 64% e ndërmarrjeve të mesme dhe 65% e atyre të mëdha, deklarojnë se huaja e marrë është e kolateralizuar vetëm me pasuri të paluajtshme, ndërsa pjesa tjetër e ndërmarrjeve ka përdorur forma të tjera kolateralizimi⁹. Ndërkohë, rreth 12% e ndërmarrjeve të vogla, 8% e ndërmarrjeve të mesme dhe 9% e ndërmarrjeve të mëdha, pohojnë se huaja e marrë është e pakolateralizuar. Krahasuar me gjashtëmujorin e kaluar, pesha e ndërmarrjeve me hua të pakolateralizuar ka vijuar të shënojë rënie për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve, ndërkohë që është rritur kolateralizimi me pasuri të paluajtshme për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme, si edhe me mjete financiare dhe dorëzani/garanci për ndërmarrjet e mëdha.

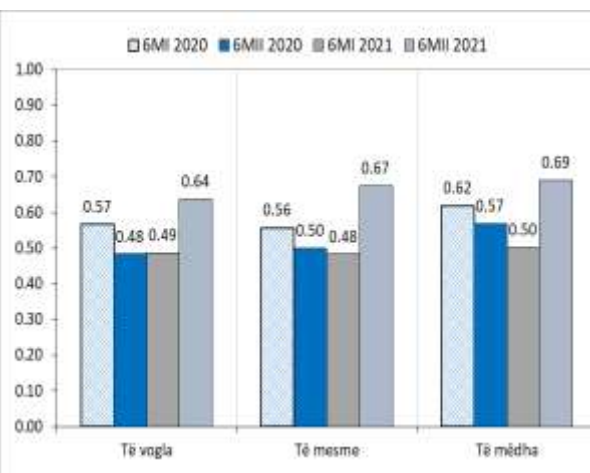
Mbulimi me kolateral vlerësohet edhe në mënyrë të agreguar përmes indeksit të peshuar të përgjigjeve¹⁰. Për gjashtëmujorin e dytë 2021, ky indeks ka rezultuar 0.64 për ndërmarrjet e vogla, 0.67 për ndërmarrjet e mesme dhe 0.69 për ato të mëdha. Krahasuar me periudhën e kaluar, raporti i mbulimit është rritur ndjeshëm për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve.

Grafik 4.2 Shpërndarja e ndërmarrjeve sipas formës së kolateralit të huasë

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Grafik 4.3 Indeksi i mbulimit me kolateral

5. Ngarkesa e huasë

5.1 Vlera e huasë ndaj kapitalit

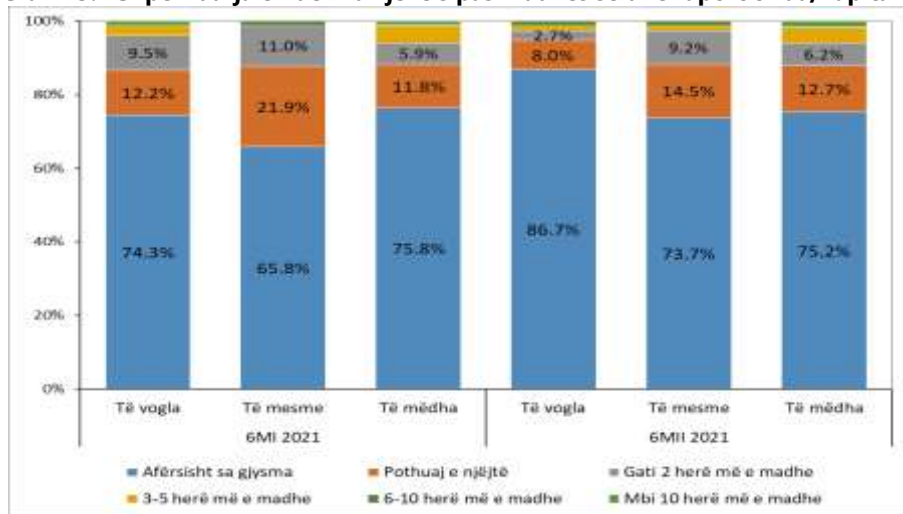
Gjatë periudhës, vlera totale e huasë rezulton afërsisht sa gjysma e vlerës së kapitalit të ndërmarrjes për 77% të ndërmarrjeve huamarrëse dhe pothuaj e njëjtë me vlerën e kapitalit për 12% të tyre, ndërkohë që 11% e tyre pohojnë vlera e huasë e tejkalon atë të kapitalit. Raporti "hua/kapital" ka rezultuar më i lartë te ndërmarrjet e mesme e të mëdha, ku përkatësisht 26% dhe 25% e tyre shprehen se ky raport është i barabartë ose tejkalon vlerën e kapitalit, duke nënkuptuar një peshë më të madhe të huasë

⁹ Mjete financiare, dorëzani, garanci të tjera, së bashku me kombinimin e disa formash kolateralizimi, përfshirë edhe kombinimin me pasuritë e paluajtshme.

¹⁰ Ky indeks merr vlera nga 0 në 1 dhe rritja e vlerës së tij tregon rritje të peshës së mbulimit me kolateral. Koeficientët e peshimit të këtij indeksi, sipas alternativave, janë: "deri në 50% të vlerës së huasë së kolateralizuar" = 0.25; "50-100% të vlerës së huasë së kolateralizuar" = 0.5; "100-120% të vlerës së huasë së kolateralizuar" = 0.75; "mbi 120% të huasë së kolateralizuar" = 1.

për këto ndërmarrje. Për këtë gjashtëmujor, ky raport është rritur vetëm për ndërmarrjet e mëdha, me 1.3 pp.

Grafik 5.1 Shpërndarja e ndërmarrjeve sipas madhësisë dhe raportit hua/kapital

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Në nivel sektorial, ngarkesa me borxh ka ardhur kryesisht në rënie për sektorët e analizuar. Ngarkesa paraqitet më e lartë për ndërmarrjet e sektorit të shërbimeve dhe ato të ndërtimit.

Tabelë 5.1 Pesha e ndërmarrjeve me një vlerë huaje të barabartë ose më të lartë se kapitali, sipas sektorëve

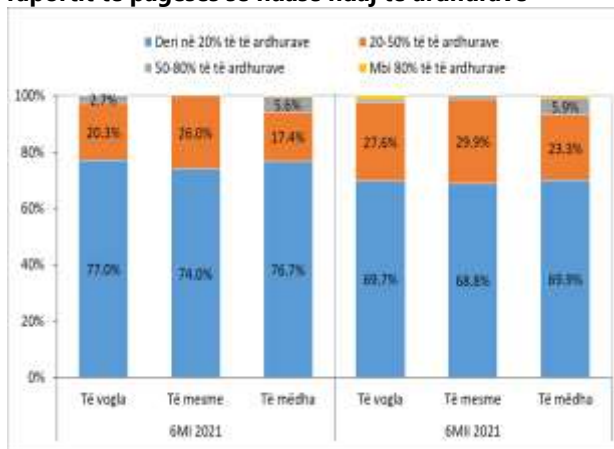
Pesha e ndërmarrjeve me një vlerë huaje të barabartë ose më të lartë se kapitali, sipas sektorëve				
	Industri	Shërbime	Ndërtim	Tregti
6MI 2020	16.4%	22.9%	19.7%	22.2%
6MII 2020	19.7%	25.0%	17.6%	21.9%
6MI 2021	22.3%	26.5%	29.9%	27.0%
6MII 2021	22.7%	24.7%	24.4%	22.1%

Burimi: Banka e Shqipërisë.

5.2 Shpenzimi për pagesën e huasë

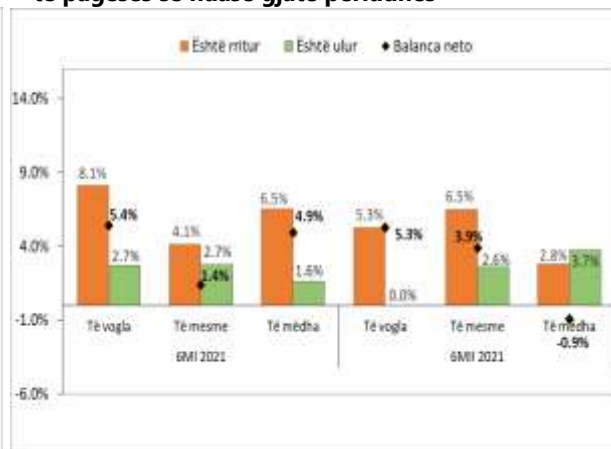
Pjesa më e madhe e ndërmarrjeve huamarrëse (70%) deklarojnë se pagesa e huasë arrin deri në 20% të të ardhurave të tyre. Pjesa e këtyre ndërmarrjeve ka rënë me 6.7 pp krahasuar me vrojtimin paraardhës. Barra e pagesës së huasë duket të jetë më e lartë tek ndërmarrjet e mesme, ku pjesa e ndërmarrjeve që raportojnë se kjo pagesë tejkalon 20% të të ardhurave, zë rreth 31% të totalit të grupit. Të pyetura nëse *kostoja e shërbimit të huasë ka ndryshuar gjatë periudhës*, pjesa më e madhe e ndërmarrjeve (rreth 95% e ndërmarrjeve të vogla, 91% e ndërmarrjeve të mesme dhe 93% e ndërmarrjeve të mëdha), pohojnë që ky shpenzim ka mbetur i pandryshuar. Përgjigjet e pjesës tjetër kanë rezultuar në balanca neto pozitive për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme, duke treguar rritje të këtij shpenzimi në raport me të ardhurat. Kjo balancë ka shënuar rënie në terma gjashtëmujorë dhe vjetorë për ndërmarrjet e mëdha.

Grafik 5.2 Shpërndarja e ndërmarrjeve sipas raportit të pagesës së huasë ndaj të ardhurave

Burimi: Banka e Shqipërisë.

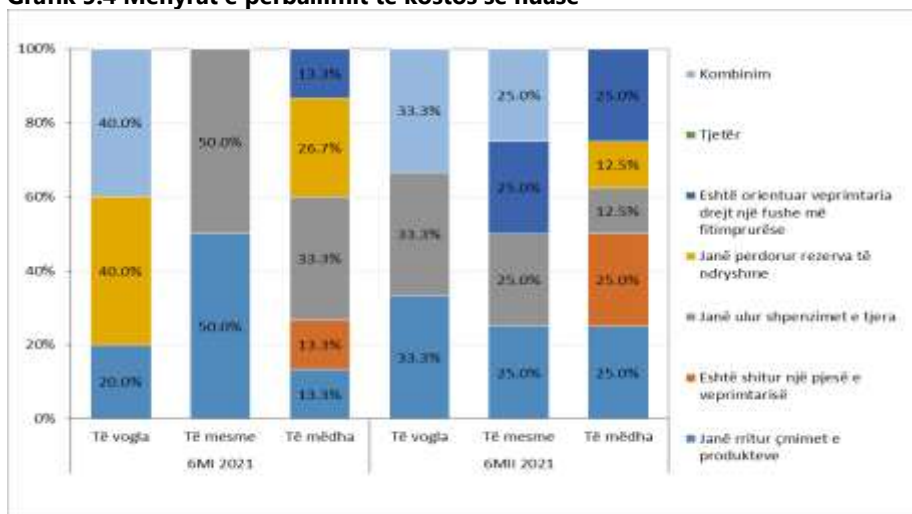
Grafik 5.3 Ndërmarrjet që deklarojnë ndryshim të pagesës së huasë gjatë periudhës

5.3 Përballimi i kostos së huasë

Për të kompensuar rritjen e kostos së shërbimit të huasë, ndërmarrjet janë mbështetur kryesisht në rritjen e çmimeve të produkteve (27%), uljen e shpenzimeve të tjera (20%) apo orientimin e veprimtarisë drejt një fushe më fitimprurëse.

Grafik 5.4 Mënyrat e përballimit të kostos së huasë

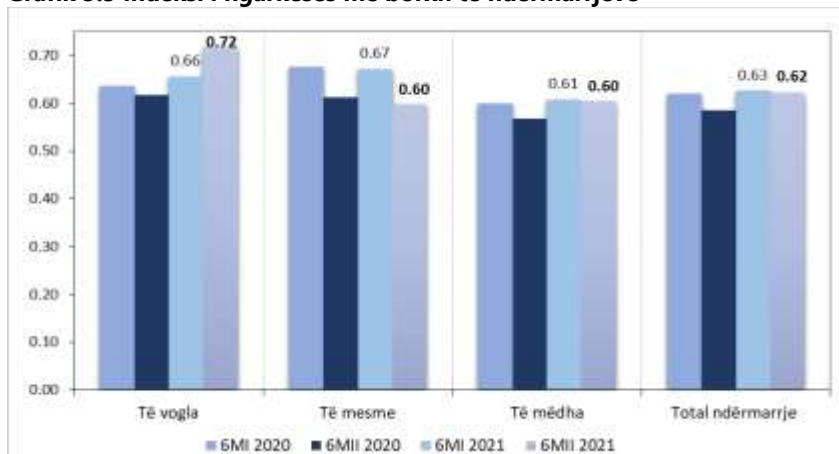
Burimi: Banka e Shqipërisë.

5.4 Ngarkesa me borxh

Ngarkesa me borxh e ndërmarrjeve huamarrëse paraqet një prirje të lehtë rënëse përgjatë periudhës, ku vlera e indeksit¹¹ për totalin e ndërmarrjeve ka rezultuar 0.62. Krahasuar me gjashtëmujorin e parë 2021 dhe sipas madhësisë, indeksi paraqet një ngarkesë më të lartë me borxh për ndërmarrjet e vogla.

¹¹ Indeksi llogaritet duke peshuar përgjigjet e ndërmarrjeve ndaj totalit të përgjigjeve, sipas koeficientëve që marrin vlerat: 1 për alternativën "ngarkesë e lartë", 0.5 për alternativën "ngarkesë mesatare" dhe vlerën 0 për alternativën "ngarkesë e ulët".

Grafik 5.5 Indeksi i ngarkesës me borxh të ndërmarrjeve

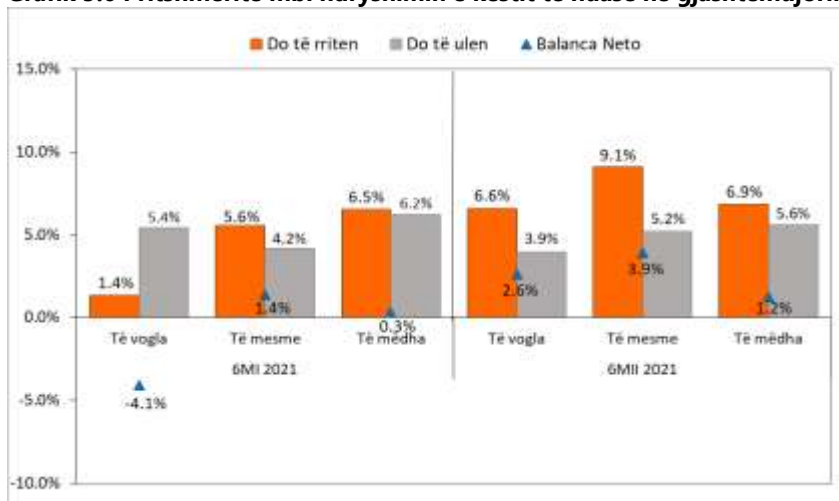

Burimi: Banka e Shqipërisë.

5.5 Pritshmëritë për pagesën e këstit të huasë për gjashtëmuajorin e ardhshëm

Pjesa më e madhe e ndërmarrjeve huamarrëse (rreth 88%), pavarësisht madhësisë së tyre, nuk presin ndryshim të këstit të huasë në gjashtëmuajorin e parë 2022. Kjo peshë ka rënë me 1.2 pp në krahasim me periudhën paraardhëse. Për sa i përket ndërmarrjeve që presin ndryshim të këstit, rezultojnë se ndërmarrjet e të gjitha madhësive presin një rritje në këtë drejtim për periudhën në vijim. Kjo balancë neto pozitive paraqitet më e lartë për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme.

Grafik 5.6 Pritshmëritë mbi ndryshimin e këstit të huasë në gjashtëmuajorin e ardhshëm

Burimi: Banka e Shqipërisë.

6. Marrëdhënia me bankat dhe pritshmëritë për të ardhmen¹²

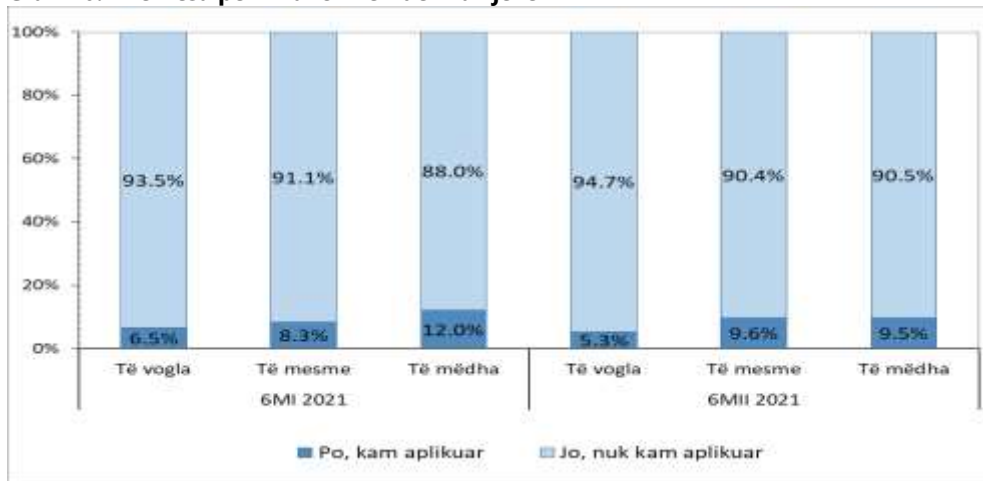
6.1 Aksesimi në financim

Kërkesa e ndërmarrjeve për kredi ka mbetur thuajse e pandryshuar për periudhën, ku rreth 9% e tyre deklarojnë se kanë aplikuar për financim gjatë gjashtëmuajorit të fundit. Kjo peshë është zgjeruar me

¹² Pyetjet e kësaj rubrike i janë drejtuar të gjithë kampionit të ndërmarrjeve, përfshirë edhe ato jo-huamarrëse.

vetëm 0.3 pp për totalin e ndërmarrjeve në krahasim me vrojtimin e kaluar. Duke e analizuar këtë tregues sipas madhësisë së ndërmarrjeve, rezulton se peshën më të lartë për këtë periudhë e kanë ndërmarrjet e mesme (rreth 10%). Krahasuar me gjashtëmujorin e mëparshëm, vërehet një zgjerim i lehtë i kërkesës për kredi vetëm për ndërmarrjet e mesme (prej 1.3 pp), ndërkohë që ndërmarrjet e vogla dhe ato të mëdha paraqesin një ngushtim të kësaj kërkesë (përkatësisht me 1.2 pp dhe 2.5 pp).

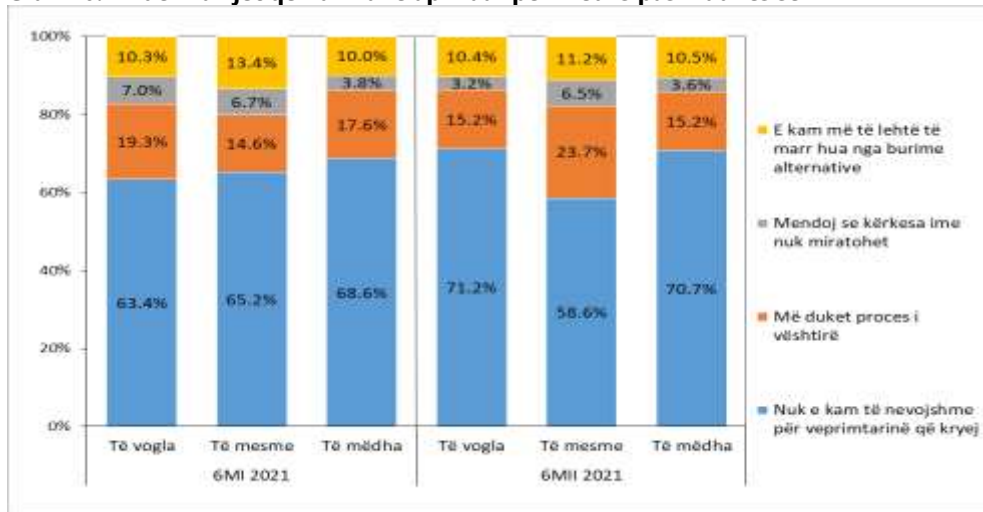
Grafik 6.1 Kërkesa për financim e ndërmarrjeve

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Ndërmarrjet që nuk kanë aplikuar për hua, në shumicën e rasteve, pohojnë kryesisht se nuk e kanë të nevojshme për veprimtarinë që kryejnë. Kjo peshë rezulton më e lartë për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme, duke reflektuar kështu kërkesën e tyre të ngushtuar për kredi. Pjesa tjetër e ndërmarrjeve kanë vendosur të mos aplikojnë, për shkak se procesi u duket i vështirë apo për shkak se vlerësojnë më të lehtë huamarrjen nga burime alternative. Të dyja këto arsye paraqiten në rritje për ndërmarrjet e vogla e të mëdha në periudhën e analizuar.

Grafik 6.2 Ndërmarrjet që nuk kanë aplikuar për kredi sipas madhësisë

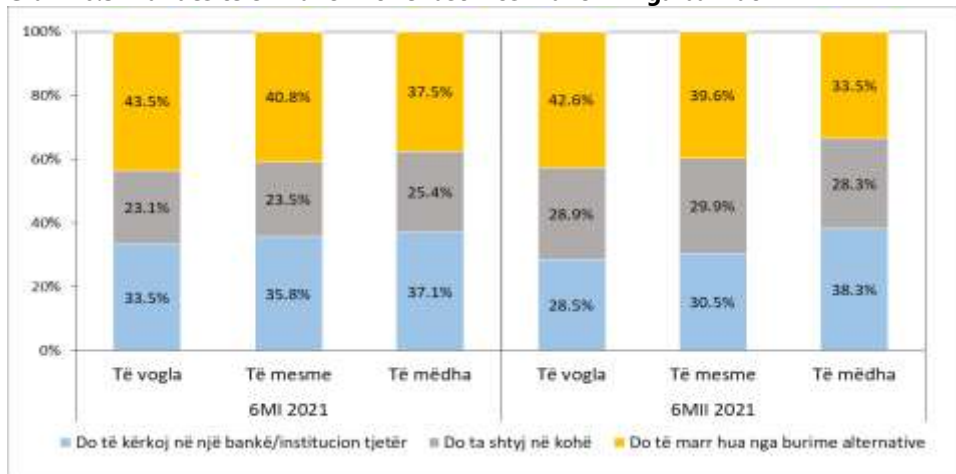

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Të pyetur se si do të vepronin nëse nuk do të financoheshin nga bankat, rreth 43% e ndërmarrjeve të vogla pohojnë se do të merrnin hua nga burime alternative, me një rënie prej 0.9 pp në krahasim me

gjashtëmuji e kaluar. Ndërkohë, kjo peshë është ulur gjithashtu edhe për ndërmarrjet e mesme (40%) dhe ato të mëdha (33%). Gjithashtu, një pjesë e konsiderueshme e ndërmarrjeve pohojnë se do t'i drejtohen sërish një banke apo institucioni tjetër. Pesa për këtë alternativë ka shënuar rënie për ndërmarrjet e vogla dhe ato të mesme. Nga ana tjetër, është rritur pesha e ndërmarrjeve të të gjitha madhësive të cilat pohojnë një shtyrje në kohë të planeve të tyre për zgjerim të veprimtarisë, në kushtet e mungesës së financimit.

Grafik 6.3 Mundësitë e financimit në rast mosfinancimi nga bankat

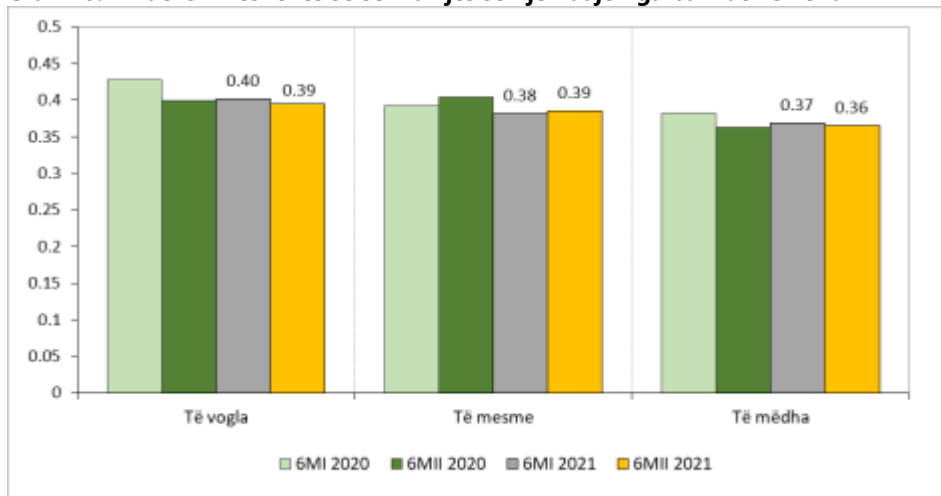

Burimi: Banka e Shqipërisë.

6.2 Procesi i huamarrjes dhe marrëdhënia me bankat

Indeksi i vështirësisë së procesit të huamarrjes nga bankat, për periudhën, ka rezultuar 0.38 për totalin e ndërmarrjeve, i pandryshuar në krahasim me periudhën paraardhëse. Ky indeks vijon të mbetet midis nivelit "normal" dhe "i vështirë", për të tre grupet e ndërmarrjeve. Krahasuar me gjashtëmuji të parë 2021, niveli i vështirësisë ka pësuar një rënie të lehtë për ndërmarrjet e vogla dhe ato të mëdha.

Grafik 6.4 Indeksi i vështirësisë së marrjes së një huaje nga bankat në vend¹³

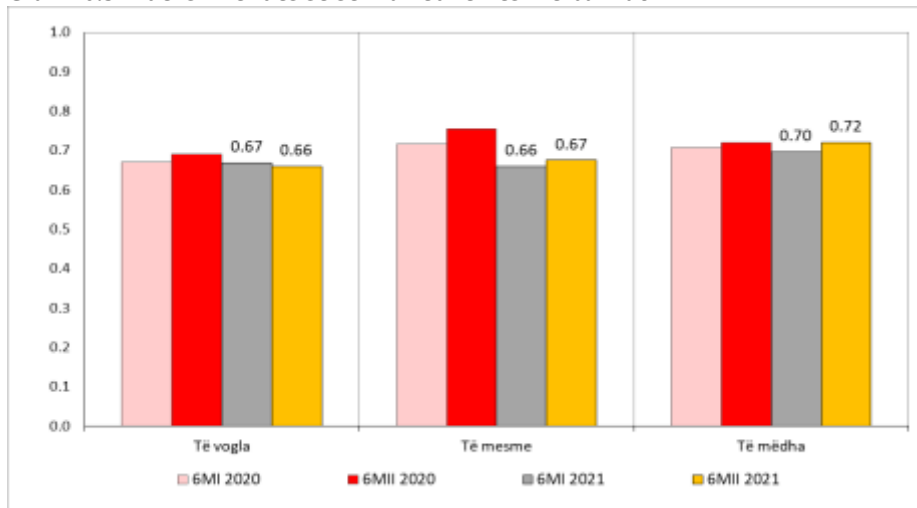
Burimi: Banka e Shqipërisë.

¹³ Ky indeks llogaritet duke peshuar përgjigjet e ndërmarrjeve ndaj totalit të përgjigjeve sipas një koeficienti, i cili rritet me rritjen e vështirësisë së këtij procesi. Koeficienti për alternativën "shumë e thjeshtë" = 0, "normal" = 0.25, "i vështirë" = 0.5, "shumë e vështirë" = 0.75, "pothuaj i pamundur" = 1.

Marrëdhënia me bankat, e matur nga indeksi përkatës, vijon të vlerësohet midis nivelit “e rëndësishme” dhe “e domosdoshme”. Në këtë gjashtëmuor ka pasur një rritje të këtij indeksi për ndërmarrjet e mesme dhe ato të mëdha, duke reflektuar kërkesën më të lartë për kredi të këtyre ndërmarrjeve.

Grafik 6.5 Indeksi i rëndësisë së marrëdhënies me bankat¹⁴

Burimi: Banka e Shqipërisë.

6.3 Vështirësia e përfitimit të huasë¹⁵

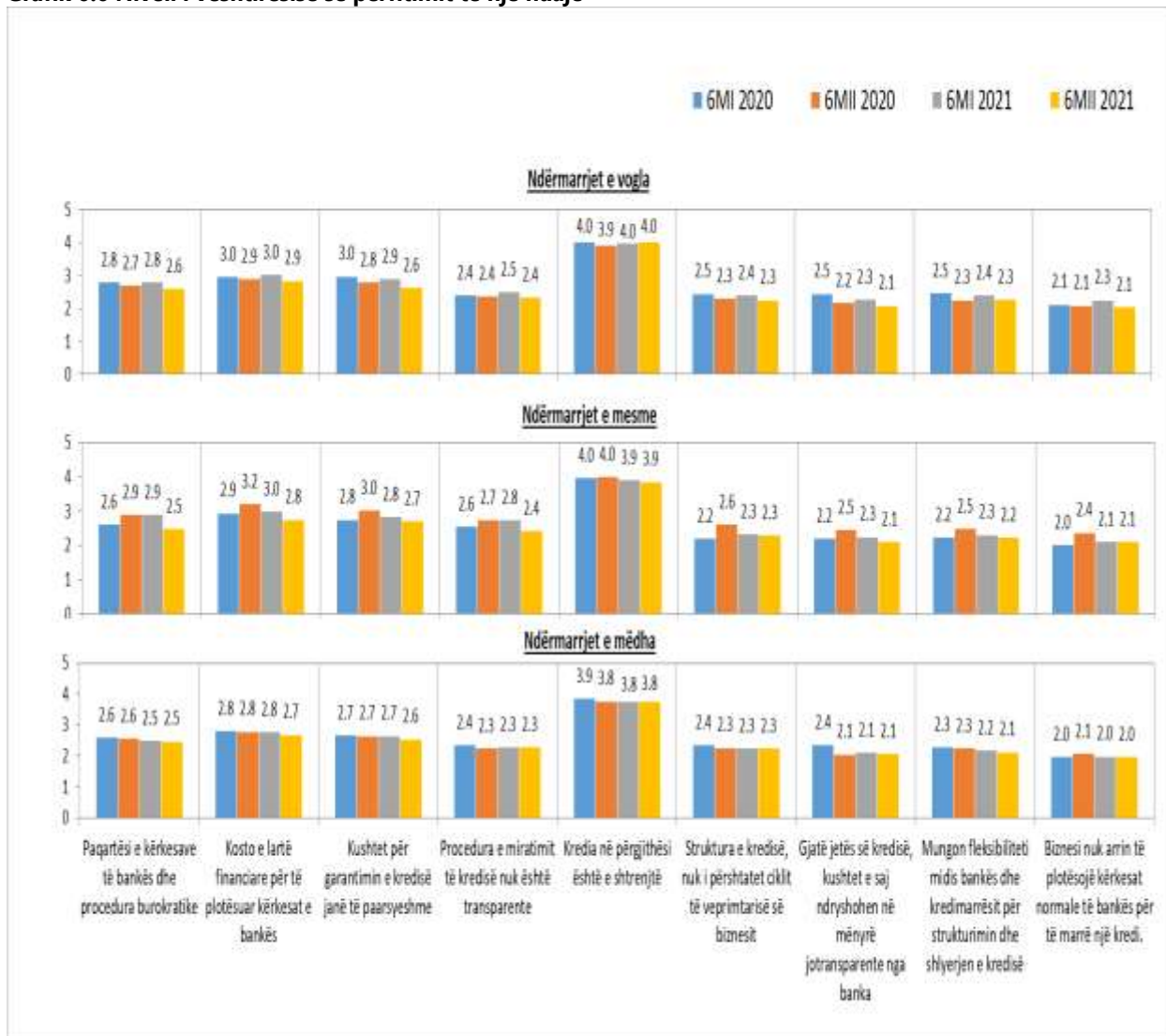
Kostoja e kredisë vijon të konsiderohet si elementi kryesor që vështirëson përfitimin e një huaje bankare, në mënyrë më të theksuar për ndërmarrjet e vogla dhe ato të mesme. Për këtë gjashtëmuor, vlerësimi për këtë element ka rezultuar në rënie për ndërmarrjet e mesme, ndërkohë që është rritur për ndërmarrjet e vogla. Në vijim të kostonë së kredisë, edhe *kostoja e plotësimit të kërkesave të bankës* vijon të mbetet një vështirësi e konsiderueshme për të tre grupet e ndërmarrjeve, ndjekur nga vlerësimi për *kushtet e garantimit të kredisë dhe paqartësia e kërkesave të bankës dhe procedura burokratike*. Gjithsesi, për këto elemente vërehet një rënie për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve.

¹⁴ Ky indeks llogaritet duke peshuar peshat e përgjigjeve të ndërmarrjeve ndaj totalit të përgjigjeve, sipas koeficientëve që marrin vlerat: 1 për alternativën “e domosdoshme”, 0.5 për alternativën “e rëndësishme” dhe vlerën 0 për alternativën “jo dhe aq e rëndësishme”.

¹⁵ Për të vlerësuar vështirësinë e përfitimit të një huaje bankare, ndërmarrjeve iu është kërkuar të japin gjykimin e tyre për një sërë elementesh cilësore, sipas një sistemi vlerësimi me 5 shkallë, ku shkalla më e ulët e vështirësisë është 1 dhe shkalla më e lartë është 5. Për të marrë një vlerësim mesatar për secilin element cilësor, shkallët e vlerësimit nga 1 në 5 peshohen me peshat e përgjigjeve të dhëna nga ndërmarrjet.

Grafik 6.6 Niveli i vështirësisë së përfitimit të një huaje

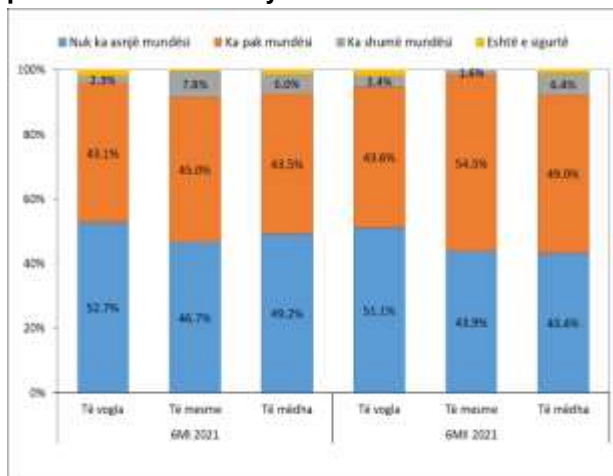
Burimi: Banka e Shqipërisë.

6.4 Planifikimi i huamarrje

Lidhur me planifikimin për huamarrje në gjashtëmujorin e ardhshëm, bazuar në përgjigjet e ndërmarrjeve, gjykohet se kërkesa për kredi jep sinjale për rritje. Rreth 45% e ndërmarrjeve që i janë përgjigjur pyetësorit deklarojnë se *“nuk ka asnjë mundësi”* që të kërkojnë një kredi bankare gjatë periudhës së ardhshme. Kjo peshë ka shënuar rënie për të gjitha madhësitë e ndërmarrjeve në krahasim me periudhën paraardhëse. Nga ana tjetër, vërehet një rritje e peshës së ndërmarrjeve që pohojnë se *“ka pak mundësi”* të marrin një kredi në gjysmën e parë të vitit 2022, si edhe e peshës së ndërmarrjeve të vogla e të mëdha, të cilat shprehen se *“ka shumë mundësi”* që diçka e tillë të ndodhë në periudhën pasardhëse. Peshë e ndërmarrjeve, të cilat kanë zgjedhur alternativën *“është e sigurt”* ka rënë për ndërmarrjet e mesme dhe lehtësisht për ndërmarrjet e mëdha, ndonëse kjo alternativë ruan peshën më të vogël. Indeksi i vlerësimit të

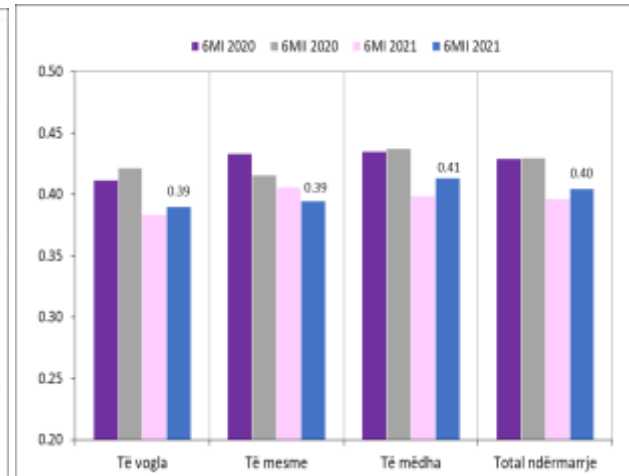
planifikimit të huamarrjes për gjashtëmuorin e ardhshëm¹⁶ rezulton në nivelin 0.4 për totalin e ndërmarrjeve. Ky indeks është rritur lehtësisht për totalin e ndërmarrjeve, ndikuar nga rritja që paraqet grupi i ndërmarrjeve të vogla dhe atyre të mëdha.

Grafik 6.7 Shpërndarja e ndërmarrjeve sipas planifikimit të huamarrjes

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Grafik 6.8 Indeksi i planifikimit të huamarrjes

¹⁶ Për të vlerësuar përgjigjet e ndërmarrjeve është ndërtuar indeksi mbi planifikimin e huamarrjes, llogaritur duke peshuar peshat e përgjigjeve të ndërmarrjeve ndaj totalit të përgjigjeve sipas një koeficienti, i cili rritet me rritjen e mundësisë së huamarrjes. Koeficienti për alternativën: "nuk ka asnjë mundësi" = 0.25; "ka pak mundësi" = 0.5; "ka shumë mundësi" = 0.75; "është e sigurt" = 1.